

Obres escollides de Rosa Luxemburg en català

VAGA DE MASSES, PARTIT I SINDICATS
1906

Versió catalana establerta des de:
http://marxists.org/espanol/luxem/06Huelgademasaspartidoysindicatos_0.pdf i *Huelga de masas, partido y sindicatos*, en *Escritos políticos*, Ediciones Grijalbo, Barcelona, 1977, pàgines 139-237

Edicions internacionals Sedov

Núcleo en defensa
del marxismo

Germinal

VAGA DE MASSES, PARTIT I SINDICATS

I

Quasi tots els treballs i declaracions del socialisme internacional sobre el tema de la vaga general daten de l'època anterior a la Revolució Russa, la primera experiència històrica en què aquest mitjà de lluita va ser utilitzat en vasta escala. Per tant és evident que la majoria d'aqueixos textos estan antiquats. La seua concepció és essencialment la d'Engels que, en la seua crítica als colossals errors revolucionaris dels bakuninistes en Espanya, va escriure en 1873:

“En el programa bakunista, la vaga general és la palanca de què cal valdre's per a desencadenar la revolució social. Un bon matí, els obrers de tots els gremis d'un país i fins i tot del món sencer deixen el treball i, en quatre setmanes com a màxim, obliguen les classes posseïdores a donar-se per vençudes o llançar-se contra els obrers, amb el que donen a aquests el dret a defensar-se i a derrocar, aprofitant l'ocasió, tota la vella organització social. La idea dista molt de ser nova; primer els socialistes francesos i després els belgues s'han fartat, des de 1848, de muntar aquest palafre que és, no obstant això, pel seu origen, un cavall de raça anglesa. Durant el ràpid i intens auge del cartisme entre els obrers britànics, que va seguir a la crisi de 1837, es va predicar, ja en 1839, el “mes sant”, la vaga a escala nacional; i la idea va tenir tanta ressonància que els obrers fabrils del nord d'Anglaterra van intentar posar-la en pràctica al juliol de 1842. També al congrés dels aliancistes celebrat en Ginebra l'1 de setembre de 1873 va exercir un gran paper la vaga general, si bé tothom va reconèixer que per a açò calia una organització perfecta de la classe obrera i una caixa ben repleta. I ací rau precisament la dificultat de l'assumpte. D'una part, els governs, sobretot si se'ls deixa envalentir-se amb l'abstencionisme polític, mai permetran que l'organització ni les caixes dels obrers arriben tan lluny; i, d'altra part, els esdeveniments polítics i els abusos de les classes governants facilitaràn l'emancipació dels obrers molt abans que el proletariat arribe a reunir aqueixa organització ideal i aqueix gegantí fons de reserva. Però, si disposés d'ambdues coses, no necessitaria fer la marrada de la vaga general per a arribar a la meta.”ⁱⁱ

Heus aquí el raonament característic de l'actitud de la socialdemocràcia internacional envers la vaga de masses en les dècades següents. Es basa en la teoria anarquista de la vaga general (o siga en la teoria de la vaga general com a mitjà per a desencadenar la revolució social, en contraposició amb la lluita política diària de la classe obrera) i s'esgota en aquest simple dilema: o bé el proletariat en el seu conjunt no posseeix encara la poderosa organització i els recursos financers necessaris, i en aquest cas no pot portar endavant la vaga general; o ja està prou bé organitzat, i en aquest cas no necessita la vaga general. Aquest raonament és tan simple i a primera vista tan irrefutable que, durant un quart de segle, va prestar un excel·lent servei al moviment obrer modern com a ferramenta lògica contra el fantasma anarquista i com a mitjà per a portar la idea de la lluita política a àmplies capes de la classe obrera. Els enormes salts fets pel moviment sindical en tots els països capitalistes durant els últims vint-i-cinc anys són l'evidència més concloent del valor de les tàctiques de la lluita política en què van insistir Marx i Engels en oposició al bakuninisme; i la socialdemocràcia alemanya, en el seua posició d'avantguarda de tot el moviment sindical internacional, no deixa de ser el producte directe de l'aplicació conseqüent i enèrgica d'aqueixes tàctiques.

La Revolució Russa ha portat ara com a conseqüència una revisió radical d'aquest raonament. Per primera vegada en la història de la lluita de classes s'ha assolit una grandiosa concreció de la idea de

ⁱⁱ F. Engels, *Die Bakunisten an der Arbeit. Internationales aus dem Volksstaat*, pàgina 20.

la vaga de masses i, com demostrarem després, ha madurat la vaga general obrint per tant una nova era en el desenvolupament del moviment obrer. D'açò no es desprèn, per descomptat, que les tàctiques de lluita política recomanades per Marx i Engels foren falses o que fos incorrecta la crítica que feien de l'anarquisme. Al contrari, és en la mateixa línia de pensament, en el mateix mètode, en les tàctiques de Marx i Engels, que es basa tota la pràctica prèvia de la socialdemocràcia alemanya; i que produeixen ara en la Revolució Russa nous factors i noves condicions en la lluita de classes. La Revolució Russa, el primer experiment històric de vaga de masses, no sols no ofereix una reivindicació de l'anarquisme sinó que en realitat implica la *liquidació històrica de l'anarquisme*. La penosa existència a què es va veure condemnada aquesta tendència en les últimes dècades pel poderós desenvolupament de la socialdemocràcia a Alemanya pot, en certa manera, explicar-se pel domini exclusiu i la llarga durada del període parlamentari. Una tendència basada enterament en el "primer colp" i l'"acció directa", una tendència "revolucionària" en el més cru sentit, no pot menys que llanguir temporàriament en la calma del moment parlamentari i, quan torna el període de lluita directa oberta, renàixer i desplegar la seua força inherent.

Rússia, particularment, va semblar que s'havia convertit en un camp experimental per a les heroiques accions de l'anarquisme. Un país en què el proletariat no tenia cap dret polític i les seues organitzacions eren extremadament febles, un complex multicolor de diversos sectors de població, un caos d'interessos en conflicte, un baix nivell d'educació en la massa del poble, una brutalitat extrema en l'ús de la violència per part del règim dominant: tot semblava a propòsit com per a donar-li a l'anarquisme un sobtat si bé tal vegada efímer poder. A més, Rússia va ser el bressol històric de l'anarquisme. Però la pàtria de Bakunin anava a esdevenir la tomba dels seus ensenyaments. No sols no van estar ni estan els anarquistes russos al capdavant del moviment de la vaga de masses. No sols està tota la direcció política de l'acció revolucionària i també de la vaga de masses en mans de les organitzacions socialdemòcrates, a les que els anarquistes russos s'oposen amargament titllant-les de "partits burgesos", o parcialment en mans d'organitzacions socialistes si fa o no fa influïdes per la socialdemocràcia o més o menys properes a aquesta (com el partit terrorista, els "socialistes revolucionaris"); sinó que els anarquistes directament no existeixen com a tendència política seriosa en la Revolució Russa. Només en una petita ciutat de Lituània on les condicions són particularment difícils (una confusa mescladissa de nacionalitats entre els obrers, una indústria a petita escala molt dispersa, un proletariat molt seriosament oprimat), en Bialistok, hi ha, entre els set o vuit grups revolucionaris diferents, un grapat d'"anarquistes" imberbes que sembren la confusió i el desconcert entre els obrers el millor que poden; i finalment a Moscou, i tal vegada en altres dues o tres ciutats, es fa veure un grapat de gent d'aquesta. Però a banda d'aquests pocs grups "revolucionaris", quin paper real exerceix l'anarquisme en la Revolució Russa? S'ha convertit en el símbol del robatori i del pillatge comú; una gran proporció dels innumerables robatoris i actes de saqueig a persones privades es van dur a terme en nom del "anarco-comunisme", actes que es tornarien com una onada tumultuosa contra la revolució en cada període de depressió i en cada període defensiu temporal. En la Revolució Russa l'anarquisme no s'ha convertit en la teoria de la lluita del proletariat sinó en la bandera ideològica del lumpenproletariat contrarevolucionari que, com una escola de taurons, pul·lulen darrere del vaixell de guerra de la revolució. Per tant la carrera històrica de l'anarquisme està quasi liquidada.

D'altra banda, la vaga de masses a Rússia no s'ha realitzat com un mitjà per a evadir la lluita política de la classe obrera, i especialment el parlamentarisme, o de saltar sobtadament a la revolució social per mitjà d'un colp teatral sinó com a mitjà per a, en primer lloc, crear les condicions per a la lluita política diària del proletariat i especialment del parlamentarisme. El poble treballador, i especialment el proletariat, de Rússia du a terme la lluita revolucionària per aqueixos drets polítics i aqueixes condicions la necessitat i importància dels quals en la lluita per l'emancipació de la classe obrera van assenyalar per primera vegada Marx i Engels, i pels quals van lluitar contra l'anarquisme amb totes les seues forces en la Internacional. Així, de la dialèctica històrica, la roca sobre la qual es recolza tot l'ensenyament del socialisme marxista, va resultar que avui en dia l'anarquisme, amb el qual està indissolublement associada la idea de la vaga de masses, ha esdevingut en la pràctica contrari a ella. D'altra banda, la vaga de masses, que va ser combatuda com oposada a l'activitat política del proletariat, apareix avui com l'arma més poderosa de la lluita pels drets polítics. Per tant, si bé la Revolució Russa fa imperativa la necessitat d'una revisió fonamental de l'antiga posició marxista sobre la qüestió de la vaga de masses, una vegada més el mètode general i els punts de vista del marxisme són els que en surten guanyadors, aquesta vegada d'una manera nova. "A l'estimada del moro només la pot matar la mà del moro."

II

En el que fa a la qüestió de la vaga de masses, la primera cosa que l'experiència de Rússia ens porta a revisar és la concepció general del problema. En l'actualitat, quan ja tot s'ha dit i fet, ens trobem que la posició dels més fervents defensors d'"assajar la vaga de masses" en Alemanya, com Bernstein, Eisner, etcètera, i la dels més enverinats adversaris d'aquesta idea, com per exemple Bomelburg al camp sindical, en la pràctica resulten el mateix, és a dir la concepció anarquista. Els pols aparentment oposats no s'exclouen un a l'altre sinó, com sempre succeeix, es condicionen i, alhora, es complementen. Perquè el mode de pensar anarquista és l'especulació directa sobre el "gran cataclisme", sobre la revolució social simplement com a característica externa i no essencial. Allò d'essencial en l'anarquisme és la concepció abstracta, no històrica, de la vaga de masses i de les condicions en què generalment s'entaula la lluita proletària. Per a l'anarquista existeixen només dues coses com a pressupòsits materials de les seues especulacions "revolucionàries": primer la imaginació, i segon la bona voluntat i el coratge per a rescatar la humanitat de la vall de llàgrimes del capitalisme. Aquest capritxós mode de raonar va tenir com resultat que fa seixanta anys hom concebés la vaga de masses com el camí més breu, segur i fàcil per a saltar a un futur social millor. El mateix mode de raonar va originar recentment la idea que la lluita sindical era l'única i vertadera "acció directa de les masses", i també l'única lluita revolucionària vertadera. Aquesta, com sabem, és l'última posició dels "sindicalistes" francesos i italians. Allò que va ser fatal per a l'anarquisme va ser sempre que els mètodes de lluita improvisats en l'aire són com a invitacions a una casa l'amo de la qual està absent, és a dir, són purament utòpics.

A més, aquestes especulacions que en un moment determinat van ser en general revolucionàries, en no comptar amb la menyspreable i vil realitat, són transformades per aquesta, de fet, en instruments de la reacció.

Els que avui fixen un dia en el calendari per a la vaga de masses en Alemanya, com si es tractés d'un compromís anotat a l'agenda d'un executiu; els que, com els participants del congrés sindical de Colònia, pretenen eliminar per mitjà d'una prohibició "propagandística" el problema de la vaga de masses de la faç de la terra, es guien per aquests mateixos mètodes d'observació abstractes i no històrics. Ambdues tendències es basen en el supòsit netament anarquista que la vaga de masses és un mitjà de lluita purament tècnic, que hom pot "decidir" a plaer i de mode estrictament conscient, o que hom pot "prohibir", una espècie de navalla que hom guarda tancada en la butxaca "llista per a qualsevol emergència", i hom pot obrir i utilitzar quan ho decidisca. Els adversaris de la vaga de masses reclamen per a si el mèrit de tenir en compte la situació històrica i les condicions materials de la situació actual en Alemanya, al contrari dels "romàntics revolucionaris" que suren en els núvols i que no compten en cap moment amb la dura realitat, amb les possibilitats i impossibilitats. "Fets i xifres, xifres i fets!", clamen, igual que Mr. Gradgring en *Temps difícils* de Dickens. Per a l'adversari sindical de la vaga de masses "marc històric" i "condicions materials" signifiquen dues coses: per un costat la debilitat del proletariat, per un altre la força del militarisme prussià-germànic. La inadequada organització dels obrers i la imponent baioneta prussiana: aquests són els fets i xifres sobre els quals basen els dirigents sindicals la seua política pràctica en aquest cas. Ara bé; és cert que la caixa forta dels sindicats i la baioneta prussiana són fenòmens materials i molt històrics; però la concepció que es recolza en ells no és materialisme històric en el sentit marxista sinó materialisme policial a l'estil Puttkammer. Els representants de l'Estat policial capitalista prenen molt en compte, per cert quasi exclusivament, tant la força real que de vegades té el proletariat organitzat com el poder material de la baioneta. De la comparació d'aquestes dues fileres de xifres extrauen sempre la reconfortant conclusió que el moviment obrer revolucionari és producte de demagogs i agitadors individuals. Per tant, la presó i les baionetes són el mitjà adequat per a reprimir aqueix desagradable "fenomen passatger".

Els obrers alemanys amb consciència de classe han entès per fi la ridiquesa de la teoria policial de què tot el moviment obrer modern és un producte artificial, arbitrari, d'un grapat de "demagogs i agitadors" inconscients.

No obstant això, és exactament la mateixa concepció la que es reflecteix quan bons camarades constitueixen una brigada de sentinelles voluntaris a fi d'advertir la classe obrera alemanya contra la perillosa agitació d'uns pocs "romàntics revolucionaris" i la seua "propaganda de la vaga de masses". O la que s'expressa quan, d'altra banda, aquells que creuen que poden evitar l'esclat de la vaga de masses en Alemanya establint acords "confidencials" entre l'executiu del partit i la comissió general dels sindicats llencen una sorollosa i indignada campanya. Si depengués de la inflamada

“propaganda” dels romàntics revolucionaris o de les decisions secretes o públiques de la direcció partidària, a Rússia no s’hauria produït encara una sola vaga de masses seriosa. En cap país del món (com ja ho vaig assenyalar al març de 1905 en el *Sächsischen Arbeiterzeitung*) es “va difondre” o fins i tot es “va propagar” tan poc la vaga de masses com en Rússia. Els exemples aïllats de les decisions i els acords de l’executiu del partit rus, que realment pretenia proclamar pel seu compte la vaga de masses (com ho demostra, per exemple, l’últim intent a l’agost d’enguany després de la dissolució de la Duma), manquen pràcticament de valor. Per tant, si quelcom ens ensenya la Revolució Russa, és, sobretot, que la vaga de masses no es “fabrica” artificialment, que no es “decideix” a l’atzar, que no es “propaga”; és un fenomen històric que, en un moment determinat, sorgeix de les condicions socials com una inevitable necessitat històrica.

Per tant, no es pot entendre ni discutir el problema basant-se en especulacions abstractes sobre la possibilitat o la impossibilitat, sobre com d’útil o de perjudicial és la vaga de masses. Cal examinar els factors i condicions socials que originen la vaga de masses en l’etapa actual de la lluita de classes. En altres paraules, no es tracta de la *crítica subjectiva* de la vaga de masses des de la perspectiva del que seria desitjable, sinó de la *investigació objectiva* de les causes de la vaga de masses des de la perspectiva d’allò històricament inevitable.

Al terreny irreal de l’anàlisi lògica abstracta, es pot demostrar amb la mateixa força que la vaga de masses és absolutament impossible i serà derrotada o que sí que és possible i el seu triomf inqüestionable. En conseqüència, el valor de l’evidència a què apel·la cada part és el mateix: zero. El temor de la “propagació” de la vaga de masses, que ja ha dut fins i tot a llençar com un anatema formal contra les persones acusades de tal crim, és només el producte de l’estranya confusió d’alguns. És tan impossible “propagar” la vaga de masses com a mitjà abstracte de lluita com ho és propagar la “revolució”. La “revolució”, com la “vaga de masses”, és una forma externa de lluita de classes, que només adquireix sentit i significat en determinades situacions polítiques.

Si algú es dediqués a fer de la vaga de masses en general, com a forma d’acció proletària, l’objecte d’una agitació metòdica, i fos de casa en casa sol·licitant suport per a aquesta “idea” a fi de guanyar gradualment per a ella la classe obrera, resultaria una ocupació tan vana, inútil i absurda com ho seria la de fer agitació especial al voltant de la revolució o de la lluita de barricades. La vaga de masses s’ha convertit ara en centre d’interès de la classe obrera alemanya i mundial perquè és una forma nova de lluita, i com a tal constitueix un símptoma segur d’una revolució interna total, tant en les relacions entre les classes com en les condicions de la lluita de classes. El que, tot i l’obstinada resistència dels seus dirigents sindicals, la massa proletària alemanya prenga aquest nou problema amb tant d’interès constitueix un testimoni del seu provat instint revolucionari i la seua ràpida intel·ligència. Però no és el cas, en vista d’aquest interès i aquest extraordinari afany intel·lectual i de realitzacions revolucionàries dels obrers, d’entrenar-los en una gimnàstica mental abstracta sobre la possibilitat o la impossibilitat de la vaga de masses. Se’ls ha d’aclarir sobre el desenvolupament de la Revolució Russa, la importància internacional d’aqueixa revolució, l’agudització dels antagonismes de classe a Europa Occidental, les més àmplies perspectives polítiques de la lluita de classes en Alemanya, el rol i les tasques de les masses en les lluites per venir. Només d’aquesta manera la discussió sobre la vaga de masses contribuirà a ampliar l’horitzó intel·lectual del proletariat, a aguditzar el seu pensament, a impulsar les seues energies.

Considerant el problema des d’aquesta perspectiva, es veu com d’absurdes són les mesures que volen prendre els enemics del “romanticisme revolucionari” pel fet que aquests, en analitzar la qüestió, no s’adhereixen estrictament al text de la resolució de Jena. Els “polítics pràctics” estan d’acord amb aquesta resolució quan els convé, perquè relacionen la vaga de masses principalment amb el destí del sufragi universal, del que es dedueix que ells poden creure dues coses: primer, que la vaga de masses és purament defensiva; segon, que la vaga de masses està fins i tot subordinada al parlamentarisme, és a dir, que s’ha tornat un simple apèndix del parlamentarisme. Però el moll real de la resolució de Jena en relació a açò és que en la situació actual d’Alemanya un atac per part de la reacció predominant contra el vot parlamentari seria probablement el senyal que deslligaria un període de tempestuoses lluites polítiques en què la vaga de masses probablement s’utilitzaria com a arma de lluita per primera vegada en Alemanya. Però intentar, per mitjà de la resolució d’un congrés, ofegar i limitar artificialment l’objectiu històric de la vaga de masses com a fenomen i problema de la lluita de classes, limitar el seu abast històric, és un error que per la falta de visió només es pot comparar amb el veto a la discussió que es va imposar al congrés sindical de Colònia. En les resolucions del Congrés de Jena la socialdemocràcia alemanya va prendre consciència en forma

oficial del canvi fonamental que va produir la Revolució Russa en les condicions internacionals de la lluita de classes proletària, demostrant la seua capacitat per a desenvolupar-se en un sentit revolucionari i adaptar-se a les noves exigències de la pròxima etapa de la lluita de classes. Allí resideix la importància de la resolució de Jena. Quant a l'aplicació pràctica de la vaga de masses en Alemanya, ho decidirà la història, així com ho va decidir en Rússia; la història, de la qual la socialdemocràcia alemanya és, per cert, un factor important, però al mateix temps només *un* factor entre molts.

III

La vaga de masses, tal com hom l'encara avui en la discussió en Alemanya, apareix com un fenomen aïllat molt clar i simple, agudament delineat. Hom parla exclusivament de la vaga política de masses, entenent-se aquesta com un gran aixecament únic del proletariat industrial, que es produeix per algun mòbil polític de la major importància. Aquest aixecament s'encara basant-se en l'entesa mútua entre les autoritats dirigents del partit i les dels sindicats. Es porta endavant amb disciplina partidària i en perfecte ordre. En un ordre més perfecte fins i tot (com un senyal donat en el moment precís) es presenten davant els comitès, els quals determinen per endavant, amb exactitud, l'organització del suport, el cost, el sacrifici, en una paraula tot el balanç material de la vaga de masses.

Ara bé, quan comparem aquest esquema teòric amb la vaga de masses real, tal com es va donar a Rússia fa cinc anys, ens veiem obligats a dir que aquesta representació, que en la discussió a Alemanya ocupa el lloc central, difícilment concorda amb una sola de les moltes vagues de masses que ja s'han produït. D'altra banda, la vaga de masses a Rússia va desplegar tal multiplicitat de formes d'acció diferents que resulta pràcticament impossible parlar de "la" vaga de masses en forma abstracta i esquemàtica. Tots els elements de la vaga de masses i les seues característiques no sols són diferents en cada una de les ciutats i districtes del país, sinó que a més el seu caràcter general moltes vegades ha anat canviant en el transcurs de la revolució. La vaga de masses va viure en Rússia una història molt definida, i encara l'està vivint. Per tant, per a parlar de la vaga de masses a Rússia, abans que res cal tenir present la seua història.

L'actual etapa oficial, per així dir-ho, de la Revolució Russa comença amb l'aixecament del proletariat del 22 de gener de 1905, quan la manifestació de dos-cents mil obrers va acabar en un terrible bany de sang davant el palau del tsar. La massacre de Sant Petersburg va ser, com hom sap, el senyal per a l'esclat de la primera sèrie gegantina de vagues de masses que es van estendre per tota Rússia en pocs dies, portant el crit d'atac de la revolució de Petersburg a l'acció des dels confins de Sant Petersburg a tots els racons de l'imperi i a les més àmplies capes del proletariat. Però l'aixecament de Sant Petersburg del 22 de gener va ser només el moment crític d'una vaga de masses empresa pel proletariat de la capital tsarista al gener de 1905. Aquesta vaga de masses de gener es va emprendre sens dubte sota la influència immediata de la gegantina vaga general que va esclatar en el Caucas (Bakú) al desembre de 1904, que durant llarg temps va mantenir en suspens tota Rússia. Per la seua banda, els esdeveniments de desembre a Bakú van ser l'última i poderosa ramificació d'aqueixes tremendes vagues de masses que, com a episòdics terratrèmols de terra, van sacsar el sud de Rússia, el preludi en va ser la vaga de masses de Batum, en el Caucas, al març de 1902. Aquest primer moviment de vagues de masses dins de la sèrie contínua d'erupcions revolucionàries actuals està separat per cinc o sis anys de la gran vaga general dels obrers tèxtils de Sant Petersburg de 1896 i 1897. Diversos anys d'aparent estancament i reacció separen aqueix moviment de la revolució actual. Però qualsevol que conega el desenvolupament polític intern que va seguir el proletariat rus fins a aconseguir el seu present nivell de consciència de classe i energia revolucionària reconeixerà que l'etapa actual de la lluita de classes s'inicia amb aquelles vagues generals de Sant Petersburg. En conseqüència, aquestes són importants per a dilucidar els problemes que planteja la vaga de masses perquè ja contenen en germen els principals elements de les que la van succeir.

Novament, la vaga general de Sant Petersburg de 1896 apareix com una lluita salarial parcial purament econòmica. Les seues causes van ser les intolerables condicions de treball dels filadors i teixidors de Sant Petersburg; la jornada de treball de 13, 14 o 15 hores; la miserable paga per peça i un munt de subterfugis menyspreables utilitzats pels empresaris. Aquesta situació, no obstant això, va ser pacientment suportada pels treballadors durant llarg temps, fins que una circumstància aparentment trivial va fer desbordar la copa. Al maig de 1896 es va celebrar la coronació de l'actual tsar (Nicolau II), que s'havia posposat durant dos anys per temor dels revolucionaris. En aqueixa

ocasió els patrons de Sant Petersburg van donar lliure via a la seua gelosia patriòtica atorgant als seus treballadors tres dies de vacances obligatòries que, resulta curiós dir-ho, no pensaven pagarlos. Els treballadors, furiosos, van començar a moure's. Es va celebrar un congrés als jardins d'Ekaterinof amb la participació d'uns de tres-cents obrers dels més conscients, que va decidir anar a la vaga per les reivindicacions següents: pagament dels dies de festa per la coronació, jornada laboral de deu hores, augment de la paga per peça. Açò va succeir el 24 de maig. En una setmana estaven aturades totes les filatures i fàbriques tèxtils, i quaranta mil obrers havien anat a la vaga general. Avui aquest esdeveniment, comparat amb la gegantina vaga de masses de la revolució, pot semblar molt poca cosa. Dins de la polar rigidesa política de la Rússia d'aqueixa època una vaga general era quelcom mai vist; era una revolució total en petit. Allí va començar, per descomptat, la persecució més brutal. Al voltant de mil obrers van ser arrestats i es va aixecar la vaga general.

Ja ací veiem aparèixer les característiques fonamentals de les vagues de masses posteriors. El moviment següent va ser enterament accidental, quasi sense importància, el seu esclat molt elemental. Però el seu èxit va fer evidents els fruits de l'agitació de la socialdemocràcia, que treballava des de feia diversos anys. En el curs de la vaga general els agitadors socialdemòcrates es van posar al capdavant del moviment, el van dirigir i el van utilitzar per a impulsar l'agitació revolucionària. La vaga era una simple lluita econòmica salarial, però l'actitud del govern i l'agitació de la socialdemocràcia la van transformar en un fenomen polític de primera línia. I finalment la vaga va ser liquidada; els treballadors van sofrir una "derrota". Però al gener de l'any següent els treballadors tèxtils de Sant Petersburg van marxar a la vaga general una vegada més, i aquesta vegada van assolir un èxit notable: el reconeixement legal de la jornada de treball d'onze hores per a tota Rússia. No obstant això, es va aconseguir un resultat molt més important: des d'aqueixa primera vaga general de 1896, en què no hi havia ni traces d'organització o fons de vaga, va començar una intensa lluita sindical en la mateixa Rússia, que es va estendre des de Sant Petersburg a la resta del país, que va obrir perspectives enterament noves a l'agitació i organització socialdemòcrates. Això els va permetre realitzar un treball clandestí de preparació de la revolució, durant el període següent, d'aparent calma mortal.

Al març de 1902 va esclatar una altra vaga al Caucas, aparentment accidental i provocada per causes parcials purament econòmiques (encara que la van produir altres factors), igual que la de 1896. Estava relacionada amb la seriosa crisi industrial i comercial que va precedir en Rússia la guerra japonesa i que, junt amb ella, va ser el detonant més poderós de l'incipient ferment revolucionari. La crisi va produir una enorme massa d'aturats que va alimentar l'agitació entre les masses proletàries, i per tant el govern, per a restablir la tranquil·litat entre els treballadors, es va proposar transportar "l'obra de mà innecessària" als seu lloc d'origen i transportar-la mitjançant itineraris vigilats per les autoritats. Aquesta mesura, que afectava al voltant de quatre-cents obrers petroliers, va provocar una protesta massiva en Batum, que va derivar en manifestacions, arrestos, una massacre, i finalment en un judici polític en què el motiu parcial i purament econòmic es va transformar sobtadament en un esdeveniment polític i revolucionari. La conseqüència de la "infructífera" vaga de Batum, que agonitzava i va ser suprimida, va ser una sèrie de manifestacions obreres revolucionàries i massives en Nizni Novgorod, Saratov i altres ciutats, i per tant un poderós avanç de la marea revolucionària. Ja al novembre de 1902 es va fer sentir el primer ressò revolucionari genuí en la vaga general de Rostov, sobre el riu del Don. Les disputes sobre els salaris a pagar als tallers del Ferrocarril del Vladicàucas van donar impuls a aquest moviment. Com l'administració tractava de disminuir els salaris, el comitè del Don de la socialdemocràcia va llançar una proclama cridant a la vaga per les reivindicacions següents: jornada de nou hores, augment de salaris, abolicció de les multes, destitució dels enginyers més detestats, etcètera. Van participar de la vaga tallers ferroviaris sencers. De seguida se'ls van unir les altres indústries, i en un moment va imperar en Rostov una situació mai vista fins llavors: Tots els centres industrials estaven paralitzats. Tots els dies se celebraven a l'aire lliure gegantins mítings de quinze a vint mil persones, a vegades rodejats per un cordó de cosacs. Per primera vegada es va escoltar els oradors socialdemòcrates; es pronunciaven inflamades arengues sobre el socialisme i la llibertat política, que eren rebudes amb immens entusiasme, i es distribuïen desenes de milers de còpies de crides revolucionàries.

En la rígida Rússia absolutista, el proletariat de Rostov va guanyar per assalt, per primera vegada, el dret de reunió i de lliure expressió. No cal ni dir que va haver-hi una massacre ací també. Les disputes salarials al ferrocarril del Vladicàucas van esdevenir en pocs dies en una vaga política general i en una batalla del carrer revolucionari. Les va seguir immediatament una vaga general a

l'estació de Tikhoretzkaia, en el mateix ferrocarril. Ací també van tenir lloc una massacre i un judici; també Titxoretzkaia ocupa el seu lloc en la ininterrompuda cadena d'esdeveniments revolucionaris.

La primavera de 1903 va ser la resposta a la derrota de les vagues de Rostov i Tikhoretzkaia; al maig, juny i juliol es va encendre tot el sud de Rússia. Bakú, Tbilisi, Batum, Elisavetgrad, Odessa, Kiev, Nikolaev i Ekaterinoslav estaven en vaga general, en el sentit literal d'aquestes paraules. Ací tampoc el moviment va sorgir sobre la base d'algun pla preconcebut; es va desencadenar per raons diferents, en llocs diferents i de forma diferent per a confluïr després. Va començar a Bakú, on diverses lluites salarials parcials en distintes fàbriques i departaments van culminar en una vaga general. En Tbilisi van iniciar la vaga dos mil empleats de comerç, la jornada de treball dels quals s'estenia des de les 6 del matí fins a les 11 de la nit. El 4 de juliol van deixar els negocis i van recórrer la ciutat exigint que els propietaris els tancaren. La victòria va ser total; els empleats de comerç van aconseguir que la seua jornada comencés a les 8 del matí i acabés a les 8 de la nit, i els van seguir immediatament totes les fàbriques, negocis i oficines. No van sortir els periòdics i no van poder fer caminar el transport tramviari sota custòdia militar. El 4 de juliol van començar una vaga en Elisavetgrad, en totes les fàbriques, aixecant reivindicacions purament econòmiques. Es van concedir quasi totes i la vaga va acabar el 14. No obstant això, dues setmanes després va esclatar novament. Aquesta vegada van començar els forners, i se'ls van unir els obrers, els fusters, els tintorers, els moliners i finalment tots els obrers fabrils. A Odessa el moviment va començar amb una lluita salarial durant la qual es va imposar la central sindical "legal", fundada per agents del govern segons el programa del famós gendarme Zubatov. La dialèctica històrica una altra vegada va tenir ocasió de jugar una de les seues malicioses brometes. Les lluites econòmiques del primer període (entre elles la gran vaga general de Sant Petersburg de 1896) van desviar la socialdemocràcia russa cap a l'exageració de la importància de l'aspecte "econòmic"; d'aquesta manera va quedar preparat el terreny per a l'activitat demagògica de Zubatov. Després d'un temps, no obstant això, el gran corrent revolucionari va obligar a fer un viratge a aqueix vaixellet que navegava amb la seua bandera falsa i el va obligar a encapçalar la flota del proletariat revolucionari. Els sindicats zubatovians van fer el senyal per a la gran vaga general d'Odessa a la primavera de 1904 i per a la vaga general de Sant Petersburg al gener de 1905. Els obrers d'Odessa, que no es deixaven enganyar per l'actitud aparentment amistosa del govern cap als treballadors i la seua simpatia per les vagues purament econòmiques, van exigir que s'ho provaren amb un exemple, obligant el "sindicat obrer" zubatovià d'una fàbrica a declarar una vaga per reivindicacions molt moderades. Immediatament van ser acomiadats, i quan van exigir la protecció de les autoritats que els havia promès el seu dirigent el cavaller es va fer fum deixant-los sumits en la major de les fúries. Els socialdemòcrates es van posar immediatament al capdavant i el moviment vaguístic es va estendre a altres fàbriques. L'1 de juliol dos mil cinc-cents estibadors van abandonar el treball exigint augment de salaris (de vuitanta còpecs a dos rubles) i la reducció en mitja hora de la jornada de treball. El 16 de juliol els mariners es van unir al moviment. El 13 va començar una vaga del personal tramviari. Després es va realitzar un míting de tots els vaguistes, uns set o vuit mil homes; van anar en manifestació de fàbrica en fàbrica, creixent com una allau; llavors una multitud de quaranta a cinquanta mil homes es va dirigir als molls per a fer aturar allí tot el treball. Prompte tota la ciutat es va embarcar en una vaga general. A Kiev va començar el 21 de juliol una vaga dels tallers ferroviaris. Ací també la causa immediata van ser les miserables condicions de treball, i es van presentar demandes salarials. A l'altre dia van seguir l'exemple els treballadors de les foneries. El 23 de juliol va ocórrer un incident que va fer el senyal per a la vaga general. Dos delegats ferroviaris van ser arrestats durant la nit. Els treballadors en vaga immediatament van exigir la seua llibertat; com no va ser concedida, van decidir no permetre que els trens partiren de la ciutat. Tots els vaguistes es van assentar en l'andana amb les seues esposes i familiars, un mar de sers humans. Van ser amenaçats amb salves de rifle. Els obrers es van posar davant i van cridar "dispareu!". Van disparar una salva contra la multitud indefensa asseguda en l'andana; van quedar al sòl de trenta a quaranta cadàvers, molts de dones i xiquets. En conèixer-se el fet, tota la ciutat de Kiev va marxar a la vaga el mateix dia. Els cadàvers dels obrers assassinats van ser portats enlaire per la multitud en una manifestació massiva. Mitings, discursos, arrestos, lluites dels carrers aïllats: Kiev estava en plena revolució. El moviment prompte va acabar. Però els impressors van aconseguir la reducció en una hora de la seua jornada de treball i un augment de salaris d'un ruble; en una fàbrica de llevat es va introduir la jornada de vuit hores; es van tancar els tallers ferroviaris per ordre del ministeri; altres departaments van continuar amb vagues parcials per les seues reivindicacions. En Nikolaev es va declarar la vaga general davall la influència immediata de les notícies que venien d'Odessa, Bakú, Batum i Tbilisi, malgrat l'oposició del comitè socialdemòcrata, que volia postergar l'esclat del moviment fins al moment en què els militars deixaren la ciutat per a anar-se'n de maniobres. Les masses es van refusar a esperar; va començar una

fàbrica, les vagues es van estendre de taller en taller. La resistència dels militars només va tirar llenya al foc. Es van realitzar manifestacions massives que anaven al so de cançons revolucionàries, en les que participaven tots els obrers, empleats, personal tramviari, homes i dones. La vaga va ser total. En Ekaterinoslav van sortir a la vaga els forners el 5 d'agost, el 7 els treballadors dels tallers ferroviaris i el 8 la resta de les fàbriques. Van aturar els tramvies i no van sortir els periòdics. Així va nàixer la colossal vaga general del sud de Rússia a l'estiu de 1903. Pels infinits petits canals de les lluites econòmiques parcials i els petits "incidents" va confluïr ràpidament en un potent riu de corrent avassallador, i va transformar durant algunes setmanes tot el sud de Rússia en una estranya república obrera revolucionària. "La multitud que inundava els carrers del matí a boqueta de nit es confonia en abraçades fraternals, crits de goig i entusiasme, cançons de llibertat, rialles alegres, humor i alegria. Els ànims estaven exaltats; quasi es podia creure que una vida nova i millor començava en el món. Un espectacle molt solemne, i al mateix temps idíl·lic, commovedor." Així s'expressava llavors el corresponsal del periòdic liberal *Osvoboshdenikhe* del senyor Peter von Struve.

L'any 1904 va comportar la guerra i un interval en el moviment vaguístic de masses. Al començament va assolir tot el país una onada de manifestacions "patriòtiques" impulsades per la policia. La societat burgesa "liberal" va resultar ferida de mort pel xovinisme tsarista liberal. Però prompte els socialdemòcrates es van fer amos del terreny; a les manifestacions del lumpenproletariat patriòtic organitzades sota el patrocini de la policia s'hi van oposar les manifestacions dels obrers revolucionaris. Al fi les vergonyoses derrotes de l'exèrcit tsarista van despertar de la seua letargia la societat liberal; va començar llavors l'era dels congressos democràtics, banquets, discursos, crides i manifestos. L'absolutisme, momentàniament disminuït per la vergonya de la guerra, va donar àmplia llibertat d'acció a aquests cavallers, que de més en més veïen tot color de rosa. Durant sis mesos el liberalisme burgès va ocupar el centre de l'escena i el proletariat va quedar en les ombres. Però després d'una llarga depressió l'absolutisme va ressorgir, i va ser suficient un únic i poderós moviment de la bota cosaca perquè el liberalisme quedés relegat en un racó. Es van prohibir els banquets, discursos i congressos titllant-los de "intolerable presumpció", i el liberalisme es va trobar de sobte que se li havia acabat la corda. Però exactament en el punt en què va quedar esgotat el liberalisme va començar l'acció del proletariat. Al desembre de 1904 va esclatar la vaga general a Bakú a causa de l'atur; la classe obrera novament estava al camp de batalla. Prohibida la paraula, va començar l'acció. A Bakú, durant la vaga general, els socialdemòcrates van tenir la direcció durant algunes setmanes com a amos absoluts de la situació. Els esdeveniments de desembre en el Caucas haurien causat una immensa sensació si no haguessen sigut tapats tan ràpidament per l'ascendent marea revolucionària que justament ells havien posat en moviment. Encara no havien arribat a tot l'imperi tsarista les notícies confuses i fantàstiques de la vaga general de Bakú quan al gener de 1905 va esclatar a Sant Petersburg la vaga de masses.

Ací també, com és sabut, la causa immediata va ser trivial. Dos treballadors dels establiments de Putilov van ser acomiadats per estar afiliats al sindicat legal zubatovià. Aquesta mesura va provocar una vaga general de solidaritat, el 16 de gener, dels dotze mil empleats d'aqueixos establiments. Els socialdemòcrates van aprofitar la vaga per a començar una viva agitació en pro de l'extensió de les demandes; plantejaven la jornada de vuit hores, el dret d'associació, la llibertat de paraula i premsa, etcètera. La inquietud regnant entre els treballadors de Putilov es va comunicar ràpidament a la resta del proletariat, i en pocs dies estaven en vaga cent quaranta mil obrers. Es van celebrar congressos unitaris i discussions violentes, dels què en va resultar aqueix programa proletari de llibertats burgeses, encapçalat per la consigna de la jornada de vuit hores, amb el qual el 22 de gener dos-cents mil obrers dirigits pel pare Gapon van anar al palau del tsar. El conflicte dels dos obrers de Putilov sotmesos a un càstig disciplinari es va transformar en una setmana en el prelude de la revolució més violenta dels temps moderns.

Els esdeveniments que van seguir són ben conegut. La massacre sagnant de Sant Petersburg va tenir com a resposta gegantines vagues de masses i la vaga general, al gener i febrer, en tots els centres i ciutats industrials de Rússia, Polònia, Lituània, les províncies del Bàltic, el Caucas, Sibèria, de nord a sud i d'est a oest. Un examen més atent, no obstant això, revela que la vaga de masses s'estava produint en formes diferents de les del període anterior. En totes bandes les organitzacions socialdemòcrates marxaven a l'avantguarda amb les seues proclames; per tot arreu hom plantejava explícitament la solidaritat revolucionària amb el proletariat de Sant Petersburg com la causa i l'objectiu de la vaga general; en totes parts, al mateix temps, hi havia manifestacions, discursos, conflictes amb els militars. Però fins i tot en aquest cas no va haver-hi un pla determinat prèviament,

no va haver-hi una acció organitzada; les proclames dels partits a penes podien seguir el pas als aixecaments espontanis de les masses; els dirigents a penes tenien temps de formular les consignes per a la fervent multitud proletària. A més, les primeres vagues de masses i generals es van originar en la confluència de lluites salarials aïllades que, en el clima general creat per la situació revolucionària i sota la influència de l'agitació socialdemòcrata, es transformaven ràpidament en manifestacions polítiques. El factor econòmic i el caràcter dispers del sindicalisme eren el punt de partida; l'acció generalitzada de la classe i la direcció política, la conseqüència. Ara el moviment es revertia. Les vagues generals de gener i febrer es van llançar com a accions revolucionàries unificades que van començar sota la direcció dels socialdemòcrates; però prompte van derivar en una sèrie interminable de vagues locals parcials, econòmiques, en distints districtes, ciutats, departaments i fàbriques. Durant tota la primavera i meitat de l'estiu de 1905 una ininterrompuda vaga econòmica contra el capital, que va comprendre gairebé el conjunt del proletariat, va fermentar a través de l'immens imperi. D'una banda, van entrar en la lluita totes les professions petit burgeses i liberals, els empleats de comerç, els tècnics, actors i artistes. D'una altra banda, el moviment va penetrar en el servei domèstic, en les categories més baixes de la policia, fins i tot en el lumpenproletariat. Simultàniament es va estendre de les ciutats als districtes camperols, i va arribar a colpejar les portes grans de ferro dels quarters.

És un fresc gegantí i multicolor d'un enfrontament general entre el capital i el treball, que reflecteix tota la complexitat de l'organització social i de la consciència política de cada sector i cada districte. L'escala s'estén des de la lluita sindical ordenada d'una capa selecta i provada del proletariat de la gran indústria fins a la protesta informe d'un grapat d'obriers rurals i els primers tremolors lleus d'una guarnició militar agitada; de la revolta ben educada i elegant dels treballadors de punys emmidonats i coll dur a les oficines d'un banc fins als tímids murmurs d'una tosca reunió de policies insatsfets en un brut lloc de guàrdia fosc i ple de fum.

Per als teòrics amants de les lluites "ordenades i ben disciplinades", que segueixen un pla i un esquema; especialment per a aquells que sempre, des de lluny, pretenen saber millor que ningú "com s'hauria d'haver actuat", que la gran vaga general política de gener de 1905 haja degenerat en un munt de lluites econòmiques va ser "un gran error", que va arruïnar aqueixa acció i la va convertir en un "foc d'artifici". La socialdemocràcia russa, que va participar en la revolució però no la "va fer", que va haver d'aprendre les seues lleis en el mateix curs de la lluita, en primera instància es va desorientar durant un temps per la marea aparentment estèril alçada per la tempestat de la vaga general. No obstant això, la història, que va cometre aqueix "gran error", va realitzar, malgrat els raonaments dels seus professors oficiosos, un gegantí treball a favor de la revolució, que era tan inevitable com incalculables van ser les seues conseqüències.

El sobtat aixecament proletari general de gener, provocat per l'ímpetu poderós dels esdeveniments de Sant Petersburg, va ser exteriorment un acte polític, una declaració revolucionària de guerra a l'absolutisme. Però aquesta primera acció general directa va detonar, com un corrent elèctric, una poderosa reacció interna, ja que per primera vegada es van despertar en milions de persones els sentiments i la consciència de classe. I aqueix despertar del sentiment de classe es va expressar després en el fet que la massa de milions de proletaris va prendre consciència, ràpidament i agudament, de com d'intolerable era aqueixa existència econòmica i social a què la condemnava el capitalisme, existència que havia suportat pacientment durant dècades. Tot seguit va començar un espontani moviment general sacsant i trencant aqueixes cadenes. Els innumerables patiments del proletariat modern els recordaven les seues velles ferides sempre sagnants. Ací lluitava per la jornada de vuit hores; allí es resistia el treball a destall; ací es "treia d'enmig" els capatassos brutals embutxacats en una carretó; en un altre lloc es lluitava contra l'infame sistema de multes; per tot arreu lluitava per millors salaris i en un o altre lloc per l'abolició del treball domiciliari. Els oficis més endarrerits i degradats de les grans ciutats, les petites poblacions de província, que fins llavors havien dormit un son idíl·lic, l'aldea amb la seua herència feudal, sobtadament posats en peu pel rellamp de gener, reflexionaven sobre els seus drets i febrilment tractaven de recuperar el temps perdut. La lluita econòmica no va ser en aquest cas un retrocés, una dispersió de l'acció; es va tractar simplement d'un canvi de front, de l'alteració sobtada i natural del primer enfrontament generalitzat amb l'absolutisme en un xoc generalitzat amb el capital que, d'acord amb la seua naturalesa, va assumir la *forma* de lluites salarials aïllades, disperses. Al gener, el canvi de la vaga general en vagues econòmiques no va destruir cap acció política de classe, sinó al contrari; després d'esgotat tot el contingut polític possible de l'acció en aqueixa situació donada i en aqueixa etapa

determinada de la revolució, va irrompre com a acció econòmica, o més aïna es va transformar en aquesta.

De fet, què més podria haver aconseguit la vaga general de gener? Només la total falta de reflexió podia pretendre destruir l'absolutisme d'un colp, amb una vaga general única "de llarga durada", segons el pla anarquista. A Rússia l'absolutisme ha de ser derrocat pel proletariat. Però per a ser-ne capaç el proletariat necessita un alt nivell d'educació política, de consciència de classe i d'organització. Aquestes condicions no s'aconsegueixen amb fullets i volants sinó únicament amb l'escola política viva, amb la lluita i en la lluita, en el procés continu de la revolució. A més, no es pot derrocar l'absolutisme en el moment en què hom desitge, només amb "esforç" i "perseverança". La decadència de l'absolutisme únicament és l'expressió exterior del desenvolupament intern social i de classe de la societat russa. Abans que es donen les possibilitats de derrocar l'absolutisme ha de formar-se a l'interior del país la Rússia burgesa, amb les seues modernes divisions de classe. Això exigeix l'amuntegament de les distintes capes i interessos socials, a més de l'educació dels partits proletaris revolucionaris, i també dels liberals, radicals petit burgesos, conservadors i reaccionaris. Exigeix consciència de si mateix, coneixement de si mateix i consciència de classe no sols dels sectors populars sinó també de les distintes capes burgeses. Aquestes també es podran constituir i madurar només en la lluita, en el procés mateix de la revolució, a l'escola viva de l'experiència, enfrontant-se amb el proletariat i entre elles mateixes en un incessant xoc. El peculiar rol dirigent del proletariat d'una banda trava i dificulta aquesta divisió i maduració de classe de la societat burgesa, mentre que la seua lluita contra l'absolutisme, d'altra banda, l'estimula i accelera. Els diferents corrents subterranis del procés social revolucionari s'entrecreuen, xoquen uns amb altres, incrementen les contradiccions internes de la revolució, però al final acceleren el seu esclat fent-lo més violent.

En conseqüència, aquest problema simple i purament mecànic es pot plantejar així: l'enderrocament de l'absolutisme és un procés social llarg i continu, i la seua solució exigeix que se soscaven totalment les bases de la societat. Allò que està dalt ha de ser tirat a baix i allò que està baix ha de ser elevat, l'"ordre" aparent ha de transformar-se en caos i el caos aparentment "anàrquic" ha de transformar-se en un nou ordre. Ara bé; en aquest procés de transformació social de la vella Rússia van exercir un rol indispensable no sols el lluminós gener de la primera vaga general sinó també les tempestats de primavera i estiu que el van seguir. La manera descarnada que es van plantejar les relacions entre el treball assalariat i el capital van contribuir en la mateixa mesura a l'agrupament dels diferents sectors populars i dels sectors burgesos; a la presa de consciència de classe del proletariat revolucionari i a la de la burgesia liberal i conservadora. I de la mateixa manera en què la lluita salarial urbana va contribuir a la formació d'un fort partit monàrquic industrial a Moscou, el violent aixecament rural en Livònia va conduir a la ràpida liquidació del famós liberalisme aristocràticograri dels *zemstvos*.

Al mateix temps, però, el període de lluites econòmiques de la primavera i l'estiu de 1905 va permetre al proletariat urbà, a través de l'agitació i direcció de l'activa socialdemocràcia, assimilar després les lliçons del preludi de gener i comprendre clarament els objectius ulteriors de la revolució. En relació amb açò, es dóna una altra circumstància de caràcter social durador: *un augment general del nivell de vida del proletariat*, econòmic, social i intel·lectual. Quasi totes les vagues de gener de 1905 van acabar en un triomf. Com prova aportem algunes dades de l'enorme i quasi inaccessible massa de material, referits a algunes de les vagues impulsades només a Varsòvia pel Partit Socialdemòcrata Polonès i Lituà. En vint-i-dos grans fàbriques metal·lúrgiques de Varsòvia els obrers van guanyar, després de vagues de quatre a cinc setmanes (des del 25-26 de gener), la jornada de nou hores, un vint-i-cinc per cent d'augment de salaris i van obtenir diverses concessions menors. Les fàbriques són: Lilpop S p A; Rau & Löwenstein; Rudzki & Cia.; Borman, Schwede & Cia.; Handtke, Gerlach & Pulst; Germans Geisler; Eberherd, Wolski & Cia.; Konrad & Kharnuszkiewicz SpA; Weber & Daehn; Gwizdzinski & Cia.; Fàbrica de Filferro Wolanowski, Gostynski i Cia., SpA.; K Brun i Fill; Fraget; Norblin; Werner; Buch; Germans Kenneberg.; Labor; Fàbrica de Llums Dittmar; Serkowski; Weszyzki. En els grans tallers de la indústria de la *fusta* a Varsòvia: Karmanski, Damieki, Gromel, Szerbinski, Twemerovski, Horn, Bevensee, Tworkowski, Daab i Martens (deu en total), el 23 de febrer els vaguistes havien obtingut la jornada de nou hores; no contents amb açò van insistir en la jornada de vuit hores, que també van guanyar, junt amb un augment de salaris, després d'una altra setmana de vaga. El 27 de febrer va ser a la vaga tota la indústria de la *construcció* exigint, de conformitat amb la consigna de la socialdemocràcia, la jornada de vuit hores. L'11 de març van guanyar la jornada de deu hores i un augment de salaris per a totes les categories, el pagament regular dels salaris

setmanalment, etcètera. Els *pintors d'obra, els carreters, els talabarders i els ferrers* van obtenir tots la jornada de vuit hores sense disminució del salari. Els tallers de *telèfons* van aturar deu dies i van guanyar la jornada de vuit hores i un augment de salaris entre el deu i el quinze per cent. La gran *Fàbrica de Teixits de Lli Hielle & Dietrich* (deu mil obrers) va obtenir després d'una vaga de nou setmanes la reducció en una hora de la jornada laboral i un augment salarial del cinc al deu per cent. Semblants resultats, amb infinites variacions, es van observar en la resta de branques de Varsòvia, així com en Lodz, Sosnovwtz, etc.

En la Rússia estricta, van aconseguir *la jornada de vuit hores* al desembre de 1904 unes quantes categories d'obrers petrolers a Bakú; al maig de 1905 els treballadors sucres del districte de Kiev; al gener de 1905 totes les impremtes de Samara (on al mateix temps es va obtenir un augment de la paga per peça i l'abolició de les multes); al febrer en l'establiment on es fabriquen els instruments mèdics per a l'exèrcit, en una fàbrica de mobles i a la fàbrica de municions de Sant Petersburg. Després es va introduir la jornada de vuit hores a les mines de Vladivostock, al març als tallers mecànics estatals i al maig per als empleats del ferrocarril elèctric de Tbilisi. En el mateix mes es va guanyar la jornada de vuit hores i mitja en la gran fàbrica de teixits de cotó de Morosov (també l'abolició del treball nocturn i un augment de salaris del vuit per cent); al juny, la jornada de vuit hores en alguns tallers petrolers de Sant Petersburg i Moscou; al juliol la jornada de vuit hores i mitja per als ferrers del port de Sant Petersburg; al novembre en totes les impremtes privades de la ciutat d'Orel (i al mateix temps un augment del vint per cent en la paga per hora i un cent per cent en la paga per peça, a més d'una comissió conciliadora on obrers i patrons estan paritàriament representats).

La *jornada de nou hores* es va introduir al febrer en tots els tallers ferroviaris; també en molts tallers del govern, militars i navals, en la majoria de les fàbriques de la ciutat de Bardiensk, en totes les impremtes de les ciutats de Poltava i Minsk; de nou hores i mitja a les drassanes, tallers mecànics i foneries de la ciutat de Nikolaiev; al juny, després d'una vaga general de mossos a Varsòvia, en molts restaurants i cafès (i al mateix temps un augment salarial del vint al quaranta per cent i dues setmanes anuals de vacances).

La *jornada de deu hores* es va imposar en quasi totes les fàbriques de les ciutats de Lodz, Sosnovitz, Riga, Kovno, Oval, Dorfak, Minsk, Kharkov, en els forns d'Odessa, per als mecànics de Kistxinev, en algunes foneries de Sant Petersburg, a les fàbriques de fòsfors de Kovno (amb un augment de salaris del deu per cent), en quasi totes les drassanes estatals i per a tots els estibadors.

Els augments de salaris van ser en general menors que la reducció de les hores de treball, però sempre més significatius: a Varsòvia la municipalitat va fixar, a mitjan març de 1905, un augment del quinze per cent per a les fàbriques que hi depenen; al centre de la indústria tèxtil, Ivanovo-Vosnesensk, l'augment va ser del set al quinze per cent, en Kolvno va afectar el setanta-tres per cent dels obrers. Es va introduir un *salari mínim* fix en alguns forns d'Odessa, a les drassanes Neva de Sant Petersburg, etcètera.

Ben cert és que totes aquestes concessions van ser retirades després en un o altre lloc. Açò, no obstant, va provocar noves lluites i va portar a batalles fins i tot més enverinades. Així, el període de vagues de la primavera de 1905 es va transformar en el preludi d'una sèrie infinita, que encara continua, de lluites econòmiques que s'expandeixen i s'entrellacen. En l'etapa d'aparent estancament de la revolució, quan el telègraf no transmetia cap notícia sensacional del camp de guerra rus al món exterior, quan l'uropeu occidental feia a una banda el seu periòdic descoratjat per la notícia que "res s'estava fent a Rússia", en realitat es duia a terme el gran treball revolucionari clandestí sense pausa, dia a dia i hora a hora, en el cor mateix de l'imperi. La incessant i intensa lluita econòmica va efectuar, amb mètodes ràpids i abreujats, la transició del capitalisme de l'etapa d'acumulació primitiva, de formes de treball patriarcals i sense mètode, a un capitalisme summament modern i civilitzat. En l'actualitat, la jornada de treball real de la indústria en Rússia ha deixat enrere no sols la legislació fabril russa, o siga la jornada legal d'onze hores, sinó també la situació real imperant en Alemanya. En la major part de la gran indústria russa predomina la jornada de deu hores, considerada un objectiu inabastable per la legislació social alemanya. I el que és més, enmig de la tempestat revolucionària i de la revolució mateixa va nàixer el tan enyorat "constitucionalisme industrial", que tant d'entusiasme desperta en Alemanya i en funció del qual els partidaris de la tàctica oportunista estan disposats a protegir de la més lleu brisa les aigües estroncades del seu parlamentarisme que tot ho aquanta, així com les del "constitucionalisme" polític. En realitat no es

tracta simplement que s'hi haja produït una elevació del nivell general de vida o del nivell cultural de la classe obrera. En la revolució no s'assoleix un nivell de vida material com a etapa permanent de benestar. Plena de contradiccions i contrastos porta simultàniament sorprenents victòries econòmiques i els més brutals actes de venjança de part dels capitalistes; avui la jornada de vuit hores i demà els locauts massius i la fam per a milions de persones. La conseqüència més preciosa, per ser permanent, d'aquest ràpid flux i reflux de la marea és el seu *sediment mental*: el creixement intel·lectual i cultural del proletariat, que avança a salts, i que ofereix una inviolable garantia del seu irresistible progrés en la lluita econòmica i política. I no sols això. Fins i tot les relacions del treballador amb el seu patró s'han capgirat; des de la vaga general de gener i les vagues de 1905 que la van seguir, el principi del capitalista "senyor de sa casa" va ser abolit *de facto*. A les fàbriques més grans de tots els centres industrials importants es va establir, com a cosa natural, el comitè obrer, l'únic amb què negocia el patró i el que decideix en tots els conflictes. I finalment una altra cosa: les vagues aparentment "caòtiques" i l'acció revolucionària "desorganitzada" posterior a la vaga general de gener s'estan convertint en el punt de partida d'un febril *treball d'organització*. La senyora Història, allà lluny, es mofa somrient dels fantotxes burocràtics que vigilen gelosament el destí dels sindicats alemanys. Les fermes organitzacions que, segons la seua hipòtesi, perquè esclatés una eventual vaga de masses en Alemanya haurien d'estar fortificades com a inexpugnables ciutadelles, a Rússia, al contrari, van nàixer de la vaga de masses. I mentre els guardians dels sindicats; alemanys temen per sobre de tot que l'huracà revolucionari faça caure les organitzacions fent-les miquetes, com si fossen una rara porcellana, els revolucionaris russos ens mostren un quadro exactament oposat; de l'huracà i la tempestat, del foc i la foguera de la vaga de masses i de la lluita del carrer, sorgeixen, com Venus de les onades, sindicats frescos, joves, poderosos, vigorosos.

Una altra vegada un petit exemple, que no obstant això és típic de tot l'imperi. En el segon congrés dels sindicats russos, que es va celebrar a finals de febrer de 1906 a Sant Petersburg, el representant dels sindicats petersburgesos, en el seu informe sobre el desenvolupament de les organitzacions sindicals a la capital tsarista deia:

"El 22 de gener de 1905, que va agrandar l'associació de Gapon, va ser un moment decisiu. L'experiència va ensenyar gran quantitat d'obrers a valorar i comprendre la importància de l'organització, i que només ells poden crear aquestes organitzacions. El primer sindicat (el dels tipògrafs) es va crear directament relacionat amb el moviment de gener. La comissió designada per a fixar les cotitzacions va elaborar els estatuts i el 19 de juliol el sindicat va començar la seua existència. També per aquesta època va nàixer el sindicat d'empleats d'oficina i tenidors de llibres. A més d'aquestes organitzacions, que funcionaven gairebé obertament, van sorgir entre gener i octubre de 1905 sindicats semilegals i legals. Entre els primers estava, per exemple, el sindicat d'assistents de laboratori i empleats de comerç. Entre els sindicats il·legals s'ha de prestar especial atenció al de rellotgers, que va celebrar la seua primera sessió secreta el 24 d'abril. Tots els intents per celebrar un míting públic van xocar amb l'obstinada resistència de la policia i dels patrons, agremiats a la Cambra de Comerç. Aquest fet desafortunat no va impedir l'existència del sindicat. Els seus afiliats es van reunir secretament el 9 de juny i el 14 d'agost, a més de les sessions que va celebrar l'executiu sindical. El sindicat de sastres i modistes es va fundar en 1905 en un míting que es va realitzar en un bosc a què van assistir seixanta sastres. Després de discutir la formació del sindicat es va designar una comissió a què se li va encarregar la tasca de redactar els estatuts. Van fracassar tots els intents de la comissió d'aconseguir la legalitat per al sindicat. La seua activitat es va limitar a l'agitació i al reclutament de nous membres als tallers aïllats. Semblant destí li estava reservat al sindicat de sabaters. Al juliol es va realitzar una reunió nocturna secreta en un bosc prop de la ciutat. Van concórrer al voltant de cent sabaters; es va llegir un informe sobre la importància del sindicalisme, la seua història a Europa Occidental i les seues tasques en Rússia. Es va decidir llavors formar un sindicat; es va designar una comissió de dotze persones per a redactar els estatuts i convocar una assemblea general de sabaters. Els estatuts es van redactar, però fins ara no va ser possible imprimir-los ni es va cridar a assemblea general."

Així van ser els primers i difícils començaments. Després van venir les jornades d'octubre, la segona vaga general, el manifest del tsar del 30 d'octubre i el breu "període constitucional". Els obrers es van cabussar amb ardent gelosia en el corrent de les llibertats polítiques a fi d'utilitzar-les per al treball organitzatiu. A més de les reunions polítiques diàries, els debats i la formació de clubs, van engegar immediatament la tasca d'impulsar el sindicalisme. A l'octubre i novembre van aparèixer *quaranta* sindicats nous a Sant Petersburg. Es va establir un "buró central", és a dir, un consell sindical, van aparèixer diversos periòdics sindicals i des de novembre es publica un òrgan central, *El Sindicat*. El

que informem sobre Petersburg és vàlid també per a Moscou i Odessa, Kiev i Nicolaiev, Saratov i Voronez, Samara i Nizni Novgorod i per a totes les ciutats grans de Rússia, i més fins i tot per a Polònia. Els sindicats de les distintes ciutats tracten de mantenir-se en contacte i se celebren congressos. El fi del “període constitucional” i el retorn a la reacció al desembre de 1905 van posar punt final de moment a l’activitat oberta dels sindicats però no la van apagar del tot. Funcionen com a organitzacions secretes i ocasionalment duen a terme lluites salarials obertes. S’està imposant una peculiar combinació de legalitat i il·legalitat en la vida sindical, que es correspon amb la situació revolucionària summament contradictòria. Enmig de la lluita el treball organitzatiu s’estén cada vegada més, a fons i fins amb una certa pedanteria. Els sindicats del Partit Socialdemòcrata de Polònia i Lituània, per exemple, que en l’últim congrés (1906) comptaven amb cinc delegats que representaven a deu mil membres, compten amb els acostumats estatuts, carnets impresos d’afiliats, declaracions d’adhesió, etcètera. I els mateixos forners i sabaters, enginyers i tipògrafs de Varsòvia i Lodz, que al juny de 1905 estaven a les barricades i al desembre només esperaven el senyal de Petersburg per a llençar-se a la lluita del carrer, troben temps i entusiasme, entre l’una i l’altra vaga de masses, entre la presó i el locaut, davall l’estat de setge, per a elaborar els seus estatuts sindicals i discutir-los acaloradament. Aquests lluitadors de les barricades d’ahir i de demà més d’una vegada van recriminar severament els seus dirigents amenaçant-los d’anar-se’n del partit per no haver imprès aquells els malaurats carnets d’afiliats sindicals amb suficient rapidesa (en impremtes secretes i sota una incessant persecució policial). Fins avui continuen aquesta gelosia i entusiasme. Per exemple, en les dues primeres setmanes de juliol de 1906 van aparèixer quinze sindicats nous en Ekaterinoslav, sis en Kostroma, diversos a Kiev, Poltava, Smolensk, Txerkasi, Proskurvo, fins en les més insignificants poblacions de província. En la sessió del 4 de juny d’enguany del consell sindical de Moscou, després de l’acceptació dels informes individuals dels delegats sindicals, s’hi va decidir “que els sindicats han de disciplinar els seus membres i abstenir-se de participar de baralles de carrer perquè no es considera que siga moment oportú per a la vaga de masses. Davant una possible provocació del govern, hem de parar atenció que les masses no es bolquen als carrers.” Finalment, el consell va decidir que si en algun moment un sindicat marxava a la vaga els altres havien d’abstenir-se de qualsevol lluita salarial. En l’actualitat la major part de les lluites econòmiques estan dirigides pels sindicatsⁱⁱⁱ.

Veiem així, doncs, que la gran lluita econòmica que va seguir a la vaga general de gener i que no s’ha detingut fins a l’actualitat va constituir un ampli rerefons revolucionari. D’ella, en una recíproca i incessant acció amb l’agitació política i els esdeveniments exteriors de la revolució, sorgeixen ací i allà noves expressions aïllades i noves accions generals del proletariat. Es destaquen contra aquest rerefons els següents esdeveniments, un rere un altre; a les manifestacions del Primer de Maig va haver-hi en Varsòvia una vaga general total que va acabar en un sagnant enfrontament entre la multitud indefensa i els soldats. Al juny, un acte massiu en Lodz que va ser dispersat pels soldats va portar a una manifestació de cent mil treballadors al funeral d’algunes de les víctimes de la soldadesca brutal i a un nou enfrontament amb els militars; finalment, el 23, 24 i 25 de juny es va dur a terme la primera lluita de barricades de l’imperi tsarista. També al juny va esclatar la primera gran revolta dels marins de la flota del Mar Negre, al port d’Odessa, a partir d’un incident trivial a bord del cuirassat *Potemkin*, que va provocar immediatament una violenta vaga de masses a Odessa i Nikolaiev. La van seguir com un ressò llunyà la vaga de masses i les revoltes dels mariners de Kronstadt, Libau i Vladivostok.

En les mes d’octubre es va realitzar el grandíols experiment de Sant Petersburg amb la introducció de la jornada de vuit hores. El consell general de delegats obrers va decidir conquerir la jornada de vuit hores de manera revolucionària. Al dia assenyalat tots els obrers de Petersburg havien d’informar els seus patrons que no volien treballar més de vuit hores diàries i abandonar els llocs de treball transcorregut aqueix lapse. La idea va causar gran agitació, els obrers la van acceptar i van aplicar

ⁱⁱⁱ Únicament en les dues primeres setmanes de juny de 1906 es portaren avant les següents lluites: els tipògrafs de Petersburg, Moscou, Odessa, Minsk, Vilna, Saratov, Mogilev, Tambov, per la jornada de vuit hores i el descans dominical; vaga general dels mariners d’Odessa, Nikolaiev, Kertsch, Krim, Caucas, en la flota del Volga, en Varsòvia i en Plock pel reconeixement del sindicat i per l’alliberament dels delegats obrers detesos; elst reballadros portuaris de Saratov, Nikolaiev, Zarizyn, Arkangel, Nikhni-Novgorod, Rybinsk. Els forners van declarar la vaga en Kev, Arkangel, Bialystok, Vilna, Odessa, Khartov, Brest-Litovsk, Radom, Tbilisi; els treballadors agrícoles en els districtes de Verkhne-Dneprovsk, Borissovsk, Simferopol, en les governacions de Podolsk, Tula Kursk, en els dstrictes de Koslov, Lipovets, en Finlàndia, en la governació de Kiev, en el districte d’Elisavetgrad. En moltes ciutats es declaren en vaga en aquest període *quasi la totalidad dels oficis al mateix temps*; així va passar en Kiev, Petersburg, Varsòvia, Moscou i en tota la zona de Ivanovo-Vosnessensk. Els objectius de la vaga eren en totes bandes els mateixos: reducció de la jornada laboral, descans dominical i reivindicacions salarials. *La majoria de les vagues van obtenir victòries*. En els informes locals es subratlla el fet que en elles prengueren part sectors obrers, alguns dels quals era la primera vegada que intervenien en un moviment reivindicatiu.

amb entusiasme, però no es van poder evitar grans sacrificis. Per exemple, la jornada de vuit hores significava una enorme disminució en el salari dels tèxtils, que fins aleshores havien treballat onze hores i a destall. No obstant això, ho van acceptar voluntàriament. *En una setmana s'havia imposat la jornada de vuit hores en totes les fàbriques i tallers de Petersburg*; l'alegria dels treballadors no tenia límits. Prompte, no obstant això, els estupefactes patrons van preparar la seua defensa; van amenaçar en totes parts de tancar les fàbriques. Alguns treballadors van acceptar negociar i van obtenir en determinats llocs la jornada de deu hores i en altres la de nou. L'elit del proletariat de Petersburg, els obrers dels grans tallers mecànics estatals, va romandre ferma; el locaut va deixar al carrer durant un mes entre quaranta-cinc a cinquanta mil homes. El moviment per la jornada de vuit hores va portar a la vaga general de desembre, preparada en gran manera pel locaut.

Mentrestant, la segona formidable vaga general de tot l'imperi es llença a l'octubre com a resposta a la Duma de Bulgín, vaga que va ser iniciada pels ferroviaris. Aquesta segona gran acció del proletariat ja té un caràcter essencialment diferent de la de gener. L'element "consciència política" hi exerceix ara un rol molt major. Ací també, la raó immediata de l'esclat de la vaga de masses va ser secundàriament i aparentment accidental; el conflicte dels ferroviaris amb l'administració pels fons per a pensions. Però l'aixecament general del proletariat industrial que el va seguir va ser portat endavant amb idees polítiques clares. El preludi de la vaga de gener va ser una processó demanant-li al tsar majors llibertats polítiques; la consigna de la vaga d'octubre era "Acabem amb la comèdia constitucional del tsarisme!" I gràcies a l'immediat èxit de la vaga general, el manifest del tsar del 30 d'octubre, el moviment no es replega en si mateix sinó que s'expandeix en l'ansiosa activitat de la llibertat política recentment adquirida. Manifestacions, reunions, una premsa nova, discussions públiques i massacres sagnants al final de la història, i després noves vagues de masses i manifestacions; aquest és el tempestuós quadro dels dies de novembre i desembre. Al novembre, a instàncies dels socialdemòcrates de Petersburg, la primera vaga de masses de protesta sorgeix a partir d'una manifestació contra els sagnants fets i l'establiment de l'estat de setge a Polònia i Livònia. El ferment del breu període constitucional i el despertar brutal finalment condueix al desembre a l'esclat de la tercera vaga general en tot l'imperi. Aquesta vegada el seu curs i els seus resultats són totalment diferents dels dos casos anteriors. L'acció política no es transforma en econòmica com al gener però tampoc assoleix una ràpida victòria com a l'octubre. La camarilla tsarista ja no va fer més intents de concedir una llibertat política real, i llavors l'acció revolucionària, per primera vegada en la seua història, va xocar contra els espessos murs de la violència física de l'absolutisme. Per la lògica interna del procés d'assimilació de l'experiència, aquesta vegada la vaga de masses es transforma en insurrecció oberta, en barricades armades, i a Moscou en lluita de carrer. Les jornades de desembre a Moscou tanquen el primer any de la revolució, i constitueixen el punt culminant de la línia ascendent de l'acció política i el moviment de vagues de masses.

Els esdeveniments de Moscou mostren un quadro típic del desenvolupament lògic i al mateix temps del futur del moviment revolucionari de conjunt: la seua culminació inevitable en una insurrecció general oberta, que tampoc pot donar-se d'una altra forma que a través de l'entrenament en una sèrie d'insurreccions parcials preparatòries, que momentàniament acabaran en "derrotes" parcials que, considerades aïlladament, poden semblar "prematures".

L'any 1906 comporta les eleccions i els incidents en la Duma. El proletariat, pel seu poderós instint revolucionari i el seu clar coneixement de la situació, boicoteja la farsa constitucional tsarista i el liberalisme ocupa durant alguns mesos el centre de l'escena. Sembla que s'hagués tornat a la situació de 1904, quan es pronunciaven discursos en compte d'actuar, i el proletariat, durant un temps, es retira en les ombres per a dedicar-se amb cura a la lluita sindical i al treball organitzatiu. Ja no es parla de vaga de masses, mentre es disparen dia rere dia els focs d'artifici de la retòrica liberal. Per fi s'arranca la cortina que semblava de ferro, es dispersen els actors i dels artificis liberals ja no en queda més que el fum i el vapor. L'intent del Comitè Central de la socialdemocràcia russa d'impulsar una vaga de masses com a demostració de forces davant la Duma i la reobertura d'un període de llibertat d'expressió dirigit a tota Rússia cau totalment en el buit. Va quedar esgotat el rol de la vaga de masses purament política però al mateix temps no es va realitzar la transició de la vaga de masses a l'aixecament popular general. L'episodi liberal ja pertany al passat; l'episodi proletari encara no ha tornat a començar. De moment l'escenari està buit.

IV

Fins ací hem tractat d'esbossar en uns pocs traços la història de la vaga de masses a Rússia. Encara que només fem una ullada a vol d'ocell sobre aquesta història, ens trobem amb un panorama que no conforma en res amb el que sorgeix sovint de les discussions en Alemanya sobre la vaga de masses. En compte de l'esquema rígid i buit d'una àrida acció política duta a terme per decisió dels organismes superiors, encaixada en un pla i una perspectiva determinades, ens hi trobem amb el batec d'un cos viu, de carn i sang, que no pot ser arrancat del gran marc de la revolució perquè està connectat amb totes les seues parts per milers de vasos comunicants.

La vaga de masses, com ens ho demostra la Revolució Russa, és un fenomen tan variable que reflecteix totes les fases de la lluita política i econòmica, totes les etapes i factors que intervenen en la revolució. La seua adaptabilitat, la seua eficiència, els factors que l'originen, canvien constantment. Sobtadament, quan la revolució sembla haver arribat a un estret atzucac sobre el qual resulta impossible fer cap tipus de càlcul amb alguna seguretat, li obri noves i àmplies perspectives. Ara cau com una gran cascada sobretot el regne, ara es divideix en una gegantina xarxa d'angostos rierols; ara brolla del sòl com un fresc brollador o es perd completament com un riu subterrani. Les vagues polítiques i les econòmiques, les vagues de masses i les parcials, les vagues de protesta i les de lluita, les vagues generals de determinades branques de la indústria i les vagues generals en determinades ciutats, les pacífiques lluites salarials i les massacres dels carrers, les baralles a les barricades; totes s'entrecreuen, corren paral·leles, es troben, s'interpenetren i se superposen; és una canviant marea de fenòmens en incessant moviment. I la llei que regeix el moviment d'aquests fenòmens és clara: no resideix en la vaga de masses mateixa ni en els seus detalls tècnics sinó en les proporcions polítiques i socials de les forces de la revolució. La vaga de masses és simplement la forma de la lluita revolucionària. Tot desnivell en les relacions de les forces en lluita, en el desenvolupament dels partits i en les divisions de classe, en la posició de la contrarevolució, immediatament influeix sobre l'activitat de la vaga de mil maneres invisibles i a penes controlables. Però l'acció mateixa de la vaga no es deté un sol minut. Només altera les seues formes, les seues dimensions, els seus efectes. És el pols viu de la revolució i al mateix temps el seu motor més poderós. En una paraula, la vaga de masses, com ens ho demostra la Revolució Russa, no és un mètode artesanal descobert per un raonament subtil amb el propòsit de fer més efectiva la lluita proletària, *sinó el mètode de moviment de la massa proletària, la forma fenomènica de la lluita proletària en la revolució.*

Podem examinar ara alguns aspectes generals que ens poden ajudar a formar-nos una idea correcta del problema de la vaga de masses.

1) És absurd pensar la vaga de masses com un acte, una acció aïllada. La vaga de masses és en realitat l'índex, la idea rectora de tot un període de la lluita de classes que dura anys, tal vegada dècades. Entre les innumerables vagues de masses, molt variades, que s'han produït en Rússia durant els últims quatre anys, poques s'adaptaven a l'esquema que la vaga de masses és un moviment purament polític, que comença i acaba segons un pla preparat per endavant, un acte breu i únic d'una sola variant, i d'una variant secundària: la vaga purament de protesta. Durant el transcurs dels cinc anys veiem que en Rússia es van succeir unes poques vagues d'aqueix gènere, les que, hem de tenir-ho en compte, es limitaven generalment a ciutats aïllades. Així tenim la vaga general anual del Primer de Maig a Varsòvia i Lodz, ja que en Rússia encara no s'ha estès en mesura considerable la seua celebració amb l'abstenció d'anar a treballar; la vaga de masses a Varsòvia l'11 de setembre de 1905 en memòria de l'execució de Martin Kasprzak; la de novembre de 1905 a Petersburg com a demostració de protesta contra la declaració de l'estat de setge a Polònia i Livònia; la del 22 de gener de 1906 a Varsòvia, Lodz, Czentotxon i en la conca carbonífera de Dombrowa, igual que les celebrades en algunes ciutats russes en l'aniversari del Diumenge Sagnant de Petersburg. A més, al juliol de 1906 una vaga general en Tbilisi com a demostració de solidaritat amb els soldats sentenciats per un tribunal militar arran de la revolta militar; finalment, una altra per la mateixa causa al setembre de 1906, durant les deliberacions del tribunal militar en Reval. Totes les vagues de masses, àmplies i parcials, ja esmentades, i les vagues generals, no van ser vagues de protesta sinó de lluita. Com a tals es van originar majoritàriament espontàniament, en cada cas a partir de causes accidentals, específiques de cada localitat, sense pla ni intenció. Van créixer amb força elemental fins a transformar-se en grans moviments: no van començar un "replegament en ordre", sinó que algunes es van transformar en lluites econòmiques o de carrer i d'altres es van extingir.

En aquest panorama general la vaga de protesta purament política exerceix un rol prou subordinat; són petits punts aïllats enmig d'una poderosa onada expansiva. Per tant, considerant-ho en l'aspecte temporal, apareix la següent característica: la vaga de protesta que, a diferència de la de lluita, desplega la major proporció de disciplina partidària, direcció conscient i reflexió política, i en conseqüència pot aparèixer com la forma superior i més madura de la vaga de masses, exerceix en realitat el rol fonamental *al començament* del moviment. Per exemple, la vaga total del Primer de Maig a Varsòvia, com a primer cas en què una decisió dels socialdemòcrates es concreta de manera tan sorprenent, va ser una experiència de gran importància per al moviment obrer de Polònia. De la mateixa manera, la vaga de solidaritat que es va realitzar a Petersburg aqueix mateix any va produir gran impressió per ser la primera experiència russa d'acció de masses conscient i sistemàtica. Així mateix, l'"assaig de vaga de masses" dels camarades d'Hamburg, del 17 de gener de 1906, exercirà un rol prominent en la història de la futura vaga de masses en Alemanya ja que va ser el primer intent seriós d'utilitzar l'arma tan disputada, i també una prova molt reeixida i convincent del temperament lluitador i l'ànim de lluita de la classe obrera d'Hamburg. I amb tota seguretat, una vegada que el període de la vaga de masses haja començat vertaderament en Alemanya, portarà naturalment a què el Primer de Maig siga un dia de real aturada general. La celebració del Primer de Maig pot arribar a ocupar el setial d'honor com la primera gran demostració sota l'ègida de la lluita de masses. En aquest sentit, el vell "cavall de batalla", com es va cridar a la celebració del Primer de Maig al congrés sindical de Colònia, té encara davant ell un gran futur i un important rol que exercir en la lluita proletària de classes en Alemanya. Però a mesura que la lluita revolucionària s'aprofundeix, la importància d'aqueixes manifestacions disminueix ràpidament. Són precisament aqueixos els factors que objectivament faciliten la realització de la vaga de protesta d'acord amb un pla preparat per endavant i a la veu d'ordre del partit (és a dir, el creixement de la consciència política i l'entrenament del proletariat) que fan impossible aquesta variant de la vaga de masses. Avui al proletariat rus, l'avantguarda de masses més capacitada, no li interessien les vagues de masses; els obrers ja no estan per bromes, pensen només en una lluita seriosa amb totes les seues conseqüències. En la primera gran vaga de masses de gener de 1905 l'element de protesta va exercir encara un rol important, no per cert de manera intencional sinó més aïna instintiva, espontània. Però l'intent del Comitè Central dels socialdemòcrates russos de cridar a una vaga de masses a l'agost com a protesta per la dissolució de la Duma no va tenir ressò, entre altres coses, per la decidida negativa del proletariat més conscient a embarcar-se en febles accions a mitges, en simples manifestacions.

2) No obstant això, si prenem en consideració la variant menys important de la vaga, la de protesta, en compte de la vaga de lluita (que avui constitueix a Rússia la forma real d'expressió de l'acció proletària) veiem amb més claredat que és impossible separar els factors econòmics dels polítics. Ací també la realitat es desvia de l'esquema teòric, i resulta totalment fals el plantejament pedantesc que la vaga de masses purament política deriva lògicament de la vaga general sindical com la seua etapa superior i més madura, però al mateix temps s'hi diferencia. Açò no s'expressa només en el fet que les vagues de masses, des d'aquella gran vaga salarial dels obrers tèxtils de Petersburg en 1896-1897 fins a l'última gran vaga de masses de desembre de 1905, hagen passat imperceptiblement del terreny econòmic al polític de tal manera que resulta gairebé impossible traçar una línia divisòria entre ambdós. Novament, cadascuna de les grans vagues de masses repeteix, per així dir-ho, a petita escala la història completa de la vaga de masses en Rússia i comença amb un conflicte purament econòmic, o en tot cas sindical i parcial, i travessa totes les etapes fins a la manifestació política. La gran allau de vagues de masses que es va descarregar sobre el sud de Rússia en 1902 i 1903 va començar, com ja ho hem vist, a Bakú per una sanció disciplinària imposada als aturats, en Rostov per disputes salarials als tallers ferroviaris, en Odessa per una disputa salarial en una sola fàbrica petita. La vaga de masses de gener de 1905 es va desenrotllar a partir d'un conflicte intern en els establiments de Putilov, la vaga d'octubre a partir de la lluita dels ferroviaris per un fons per a pensions, i finalment la vaga de desembre a partir de la lluita dels empleats de correus i telègrafs pel dret d'associació. El progrés del moviment de conjunt no s'expressa en l'omissió de l'etapa inicial sinó molt més en la rapidesa amb què es recorren totes les etapes fins a la manifestació política i en el punt fins al qual arriba la vaga.

Però el moviment de conjunt no avança de la lluita econòmica a la política ni viceversa. Tota gran acció política de masses, després d'assolir el seu pinacle polític, es multiplica en un munt de lluites econòmiques. I això no sols s'aplica a cada una de les grans vagues de masses sinó també a la revolució de conjunt. Amb l'extensió, aclariment i major complexitat de la lluita política, la lluita

econòmica no sols no retrocedeix sinó que s'estén, s'organitza i es veu involucrada en la mateixa proporció. Entre ambdues es dona la més completa acció recíproca.

Cada nou avanç i cada nova victòria de la lluita política es transformen en un poderós estímul a la lluita econòmica, estenent al mateix temps les seues possibilitats externes i intensificant l'anhel interior dels treballadors per millorar la seua posició i el seu desig de lluita. Quan es retira la marea escumejant de l'acció política, deixa al seu darrere un fructífer dipòsit en què floreixen milers de brots de lluita econòmica. I al revés. La situació dels obrers de lluita econòmica incessant amb el capitalisme manté viva la seua energia en tots els interregnes polítics. Constitueix, per així dir-ho, la permanent font de reserves de les classes proletàries, que renova contínuament la força de la lluita política. Al mateix temps condueix, en totes les oportunitats, la infatigable i permanent energia per a la lluita econòmica dels treballadors, ací i allà, a aguts conflictes aïllats, que detonen l'explosió de conflictes polítics a gran escala.

En una paraula: la lluita econòmica actua com el transmissor d'un centre polític a un altre; la lluita política és el fertilitzant periòdic de la lluita econòmica. Causa i efecte s'intercanvien contínuament els seus llocs. Per tant, en el període de la vaga de masses el factor polític i l'econòmic, ja siga àmpliament mesclats, completament separats o excloent-s'hi mútuament (com els vol l'esquema teòric) constitueixen simplement els dos aspectes entrelaçats de la lluita proletària de classes en Rússia. I *la seua unitat* la constitueix precisament la vaga de masses. La sofisticada teoria proposa fer una intel·ligent i lògica dissecció de la vaga de masses amb el propòsit d'arribar a la "vaga de masses purament política". Aquesta dissecció, com qualsevol altra, no permetrà percebre el fenomen en la seua essència viva; simplement el matarà.

3) Finalment, els esdeveniments de Rússia ens demostren que la vaga de masses és inseparable de la revolució. La història de les vagues de masses en Rússia és la història de la Revolució Russa. Segurament, quan els representants del nostre oportunisme alemany escolten parlar de "revolució", pensen immediatament en vessaments de sang, lluites de carrer i tirotejos. I n'extrauen una conclusió lògica: la vaga de masses inevitablement condueix a la revolució, per tant no ens atrevim a encararla. De fet, veiem que en Rússia quasi totes les vagues de masses porten a la llarga a enfrontaments amb els guàrdies armats del règim tsarista; en aquest aspecte les així anomenades vagues polítiques són exactament el mateix que les lluites econòmiques majors. La revolució, no obstant això, és quelcom distint i un poc més que un vessament de sang. A diferència de la policia, que veu la revolució exclusivament des del punt de vista dels disturbis i gresques dels carrers, és a dir des del punt de vista del "desordre", el socialisme científic veu la revolució sobretot com una completa reversió interna de les relacions socials de classe. I des d'aquesta perspectiva la connexió entre revolució i vaga de masses a Rússia resulta totalment diferent de la suposada per la concepció generalitzada que la vaga de masses sempre acaba en un vessament de sang.

Ja hem vist el mecanisme intern de la vaga de masses en Rússia, que depèn de la incessant acció recíproca entre les lluites polítiques i les econòmiques. Però aquesta acció recíproca es veu condicionada durant el període revolucionari. Només a l'atmosfera carregada de l'etapa revolucionària cada petit conflicte parcial entre el capital i el treball pot transformar-se en una explosió general. En Alemanya ocorren tots els anys i tots els dies xocs violents i brutals entre obrers i patrons, sense que la lluita traspasse els límits d'un districte o una ciutat, o fins i tot d'una fàbrica. És cosa de tots els dies la sanció als obrers organitzats com a Petersburg, l'atur com a Bakú, les lluites salarials com les d'Odessa, les lluites pel dret d'associació com a Moscou. No obstant això, cap d'aquests casos canvia sobtadament a una acció de classe mancomunada. I quan arriben a ser vagues de masses aïllades, amb una inqüestionable coloració política, no provoquen una tempestat general. La vaga general dels ferroviaris holandesos, que es va extingir, tot i la calorosa simpatia que va despertar, enmig de la passivitat més completa del proletariat del país, en constitueix una prova contundent.

Al contrari, només en el període revolucionari, quan els fonaments i els murs socials de la societat de classes es veuen sacsats i sotmesos a un constant procés de descomposició, qualsevol acció política de classe del proletariat pot fer emergir de la seua passivitat sectors sencers de la classe obrera que fins llavors es mantenien apartats, el que s'expressa immediatament i naturalment en una tempestuosa lluita econòmica. L'obrer, despertat de colp a l'activitat pel corrent elèctric de l'acció política, empunya l'arma que té més a mà per a lluitar contra la seua esclavitud econòmica. La sacsada violenta de la lluita política li fa sentir amb intensitat inesperada el pes i la pressió de les

seues cadenes econòmiques. Mentre que en Alemanya, per exemple, les més violentes lluites polítiques (la lluita electoral o la parlamentària sobre les tarifes duaneres) va exercir una influència directa a penes perceptible sobre el curs i la intensitat de les lluites salarials que s'estaven produint al mateix temps al país, en Rússia tota acció política del proletariat s'expressa en l'extensió i aprofundiment de la lluita econòmica.

La revolució crea primer les condicions socials que possibiliten aquest sobtat canvi de la lluita econòmica en política i de la política a l'econòmica, canvi que troba la seua expressió en la vaga de masses. I si bé l'esquema vulgar veu la relació entre vaga de masses i revolució només en els sagnants enfrontaments de carrer en què conclouen les vagues de masses, l'observació més profunda dels esdeveniments russos mostra una relació exactament oposada: en realitat la vaga de masses no produeix la revolució, sinó que la revolució produeix la vaga de masses.

4) Per a comprendre l'anterior és prou amb una explicació del problema de la direcció i la iniciativa conscients en la vaga de masses. Si la vaga de masses no és un acte aïllat sinó un període complet de la lluita de classes, si aquest període és idèntic a un període revolucionari, és obvi que la vaga de masses no pot ser provocada a voluntat, encara que la decisió provinga del més alt comitè del partit socialdemòcrata més fort. En tant la socialdemocràcia no té el poder d'imposar o retirar a capritx una revolució, l'entusiasme i la impaciència més fervents de les bases socialdemòcrates no seran suficients per a fer sorgir un període de vertaderes vagues de masses que siguen un moviment viu i poderós del poble. La decisió de la direcció i la disciplina partidària poden produir una sola manifestació breu, com la vaga de masses a Suècia, o l'última en Àustria, o fins i tot la d'Hamburg del 17 de gener. Aquestes demostracions, no obstant això, es diferencien d'una etapa de vagues de masses revolucionàries real de la mateixa manera en què les maniobres en un port estranger en un moment de tensió en les relacions diplomàtiques es diferencien d'una guerra naval. Una vaga de masses sorgida del pur entusiasme i la disciplina exercirà, com a màxim, un rol episòdic, serà un símptoma de l'ànim de lluita de la classe obrera que reflecteix, no obstant això, les condicions d'un període pacífic. Per descomptat, fins i tot durant la revolució les vagues de masses no cauen del cel. Els treballadors han de provocar-les d'una manera o d'una altra. La resolució i decisió dels treballadors també exerceixen el seu paper, i la iniciativa i direcció general recauen naturalment en el nucli organitzat i més esclarit del proletariat. Però l'abast d'aquesta iniciativa i aquesta direcció es veuen limitats, majoritàriament, a accions i vagues aïllades quan el període revolucionari tot just acaba de començar, i quasi mai traspassa les fronteres d'una ciutat. Així, per exemple, com ja ho hem dit, els socialdemòcrates en algunes ocasions han tingut èxit en l'apel·lació directa a la vaga de masses a Bakú, Varsòvia, Lodz i Petersburg. Però l'èxit és molt menys freqüent quan es tracta de moviments generals de tot el proletariat. A més, la iniciativa i la direcció conscients ensopquen amb límits molt definits. Durant la revolució li resulta extremadament difícil a qualsevol organisme dirigent del moviment proletari calcular i preveure les oportunitats i els factors que poden conduir a una explosió. Ací també la iniciativa i la direcció no consisteixen en impartir ordres segons els propis desitjos sinó en l'adequació més hàbil a la situació donada i el contacte més estret possible amb l'estat d'ànim de les masses. L'element espontaneïtat, segons ja ho hem vist, exerceix un gran rol en absolutament totes les vagues de masses a Rússia, ja siga com a força impulsora o influència frenadora. Això no es deu al fet que la socialdemocràcia és encara jove o feble. En cada acte de la lluita intervenen i actuen uns sobre altres tants importants factors econòmics, polítics i socials, generals i locals, materials i psíquics, que cap acció, per petita que siga, pot ser disposada i resolta com un problema matemàtic. La revolució, encara que el proletariat, amb els socialdemòcrates al capdavant, hi exercisca el rol dirigent, no és una maniobra que efectua la classe obrera a camp obert sinó una lluita entaulada enmig de l'incessant esquerdament, canvi i enfonsament dels fonaments de la societat. En suma, en les vagues de masses en Rússia l'element espontani no exerceix un rol preponderant no perquè els proletaris russos "estiguen poc educats" sinó perquè les revolucions no permeten que ningú hi jugue al mestre d'escola.

D'altra banda, veiem que en Rússia la mateixa revolució que els va fer tan difícil als socialdemòcrates prendre la direcció de la vaga de masses, i que de manera tan còmica en distintes oportunitats els donava o els treia el bastó de comandament, va resoldre pel seu compte totes les dificultats de la vaga de masses que segons l'esquema teòric de la discussió alemanya són fonamentalment patrimoni del "cos directiu": l'"aprovisionament", el "càlcul dels costos" i del "sacrifici". Sobra dir que no els resol de la mateixa manera que ho farien, llapis a mà, els membres dels comitès dirigents superiors del moviment obrer en una tranquil·la discussió secreta. L'"organització" de totes aquestes qüestions consisteix en la circumstància que la revolució posa en escena una multitud tan enorme

que qualsevol càlcul o reglamentació del cost del moviment, tal com podria fer-se en un procés civil, resulta una tasca totalment impossible de dur a terme. Les organitzacions dirigents de Rússia tracten d'ajudar el més possible les víctimes directes dels conflictes. Així, per exemple, van mantenir durant setmanes senceres als valents obrers perjudicats pel gegantí locaut que va seguir a Sant Petersburg la campanya per la jornada de vuit hores. Però totes les seues mesures, en l'enorme balanç de la revolució, són com una gota a l'oceà. En el moment en què comença un període vertader, seriós, de vagues de masses, tots aquests "càlculs" de "costos" són com voler buidar l'oceà amb una cullera. I tota revolució porta les masses proletàries a un oceà vertader de privacions i patiments terribles. La solució que un període revolucionari aporta a aquesta dificultat aparentment invencible consisteix en la circumstància que s'allibera tan immensa quantitat d'idealisme en les masses que aquestes esdevenen insensibles als patiments més amargs. Ni la revolució ni la vaga de masses poden fer-se amb la mentalitat del sindicalista que no faltará al treball el Primer de Maig a menys que li garantiscuen prèviament que en el cas que li succeísca quelcom rebrà una determinada quantitat d'ajuda. Però en la tempestat del període revolucionari fins al proletari es transforma; deixa de ser un previsor pare de família per a esdevenir un "romàntic revolucionari", per a qui fins al bé suprem, la mateixa vida, per no dir res del benestar material, significa molt poc en comparació amb els ideals de la lluita.

Però, si bé la direcció de la vaga de masses en el sentit de decidir el seu esclat i calcular i acceptar els seus costos és una qüestió que afecta el període revolucionari mateix, en un sentit totalment diferent passa a ser l'obligació de la socialdemocràcia i els seus organismes dirigents. En compte de trencar-se el cap amb l'aspecte tècnic i els mecanismes de la vaga de masses, els socialdemòcrates estan cridats a assumir la direcció *política* de la vaga en el període revolucionari. Proveir de línia i direcció la lluita; disposar les *tàctiques* a utilitzar en cada fase i cada moment de la lluita política de mode tal que tota la força disponible del proletariat, ja revoltat i actiu, trobe expressió en el pla de batalla del partit; cuidar que les tàctiques que resolguen aplicar els socialdemòcrates siguin resoltes i intel·ligents i mai caiguen per *davall* del nivell exigít per la real relació de forces, sinó que el superen; aqueixa és la tasca més important de l'organització dirigent en una etapa de vagues de masses. Aquesta direcció es va convertint, en certa manera, en direcció tècnica. Una tàctica coherent, resolta, progressiva per part dels socialdemòcrates produeix en les masses un sentiment de seguretat, confiança en si mateixes i desitjos de lluitar; una tàctica vacil·lant, feble, basada en la subestimació del proletariat paralitza i confon les masses. En el primer cas la vaga de masses irromp "per si mateixa" i "puntualment"; en el segon, resulten estèrils totes les convocatòries dels organismes dirigents. La Revolució Russa brinda contundents exemples d'ambdues situacions.

V

Vegem ara en quina mesura totes aquestes lliçons que s'extrauen de les vagues de masses a Rússia poden aplicar-se en Alemanya. Hi ha grans diferències entre les condicions socials i polítiques, la història i la situació del moviment obrer d'Alemanya i de Rússia. A primera vista pot semblar que les lleis internes que regeixen les vagues massives russes, tal com les hem exposat més amunt, són producte exclusiu de condicions específicament russes que el proletariat alemany no té per què tenir en compte. Hi ha un vincle intern molt estret entre la lluita política i l'econòmica en la Revolució Russa; la seua unitat es materialitza en l'etapa de les vagues de masses. Però, no és això conseqüència de l'absolutisme rus? En un estat en què tota forma d'expressió del moviment obrer està prohibida, en què la vaga més simple és un crim polític, tota lluita econòmica es transforma lògicament en lluita política.

Més encara si, al contrari, el primer esclat de la revolució política va comportar l'ajust general de comptes de la classe obrera russa amb la seua patronal; això es deu així mateix a què l'obrer rus fins ara va tenir un nivell de vida molt baix i mai va entaular una lluita econòmica per a millorar la seua situació. La primera tasca del proletariat rus és, en certa manera, lluitar per a sortir de la seua situació miserable; ¿què té d'estrany que s'haja apropiat, amb totes les ànsies de la joventut, del primer mitjà que li permetés aconseguir aqueix fi, a penes la revolució va portar la primera brisa fresca al florit aire de l'absolutisme? I finalment, l'explicació del curs tempestuós i revolucionari de la vaga de masses russa, igual que el seu caràcter predominantment espontani, elemental, resideix, d'una banda, en l'endarreriment polític rus, en la necessitat de derrocar el despotisme oriental i, d'una altra, en la falta d'organització i disciplina del proletariat rus. En un país en què la classe obrera té l'experiència de trenta anys de vida política, un poderós partit socialdemòcrata de tres milions d'afiliats i un quart de milió de combatents provats, organitzats en sindicats, ni la lluita política ni la vaga de masses tenen la

possibilitat d'assumir el mateix caràcter tempestuós i elemental que en un estat semibàrbar que acaba de consumir el salt de l'Edat Mitjana al modern ordre burgès. Aquesta és la concepció en voga entre els qui dedueixen el grau de maduresa de les condicions socials d'un país llegint el text de les lleis escrites.

Examinem en ordre els problemes. Per a començar, és un error enfocar el problema com si la lluita econòmica russa tot just hagués començat amb l'esclat de la revolució. En realitat, les vagues i conflictes salarials han estat sempre, i cada vegada ho estan més, a l'ordre del dia, a Rússia pròpiament dit, a partir de la dècada de 1890, i en la Polònia russa, on els obrers van conquerir drets cívics, a partir de 1880. Malgrat que desencadenaven una feroç repressió policial, eren un fenomen quotidià. Per exemple, ja en 1891 tant a Varsòvia com en Lodz hi havia un bon fons de vaga, i l'entusiasme sindical d'aquells anys havia creat en Polònia aqueixa il·lusió "econòmica" de curta durada que després prevaldria en Petersburg i la resta de Rússia^{iv}.

És igualment errònia la concepció exagerada que el proletariat tenia, a l'imperi tsarista d'abans de la revolució, el nivell de vida d'un captaire. El sector obrer de la gran indústria en les grans ciutats, que va tenir una participació més activa i combativa tant en la lluita econòmica com en la política, posseeix un nivell material de vida quasi tan elevat com el seu semblant alemany; en alguns oficis els salaris russos són tan elevats com els alemanys i, en determinats casos, més alts fins i tot. En allò que fa la jornada laboral, la diferència entre les grans indústries d'ambdós països és insignificant. La noció de la pretesa esclavitud material i cultural de la classe obrera russa tampoc té agafador en els fets. Aquesta noció es contradueix, com ho demostra un mínim de reflexió, amb el fet en si mateix de la revolució i el paper prominent que hi va exercir el proletariat. Amb captaires no es pot dur a terme una revolució de tanta maduresa política i lucidesa de pensament, i els obrers industrials de Sant Petersburg i Varsòvia, Moscou i Odessa, que es troben al capdavant de la lluita, estan culturalment i mentalment molt més prop del tipus europeu occidental del que s'imaginen els qui veuen en el parlamentarisme burgès i en l'activitat sindical metòdica l'escola indispensable, inclusivament l'única, per a l'aprenentatge del proletariat. El gran desenvolupament capitalista modern de Rússia i la dècada i mitja d'influència intel·lectual de la socialdemocràcia, que ha estimulat i dirigit la lluita econòmica, han dut a terme una important obra cultural sense les garanties externes de l'ordre legal burgès.

El contrast, però, es torna fins i tot menor quan observem amb un cert deteniment el nivell real de vida de la classe obrera alemanya. Les grans vagues polítiques de masses en Rússia van revoltar des del començament a les més àmplies capes del proletariat i les van llençar a una lluita econòmica febril. ¿Però, potser no existeixen en Alemanya sectors obrers no esclerats entre els quals quasi no ha penetrat la càlida llum dels sindicats, capes senceres que fins al dia d'avui no han intentat, o ho van intentar en va, elevar-se de l'esclavitud social en què estan sumits a través de conflictes salarials diaris? Vegem *la pobresa dels miners*. Ja en la tranquil·la jornada de treball, en la freda atmosfera de la monotonia parlamentària alemanya (igual que en altres països, inclusivament en Eldorado del sindicalisme, en Anglaterra) el conflicte salarial dels obrers de les mines quasi mai s'expressa d'una altra forma que en violents esclats esporàdics de vagues massives, de caràcter elemental, típic. Açò demostra que l'antagonisme entre el capital i el treball és massa violent i agut com per a permetre el seu desgast en lluites sindicals parcials, tranquil·les i sistemàtiques. La misèria dels miners, camp minat que fins i tot en les èpoques "normals" és un centre de tempestat de la major violència, necessàriament ha d'explotar en una furiosa lluita econòmica socialista davant cada gran mobilització

^{iv} Per tant hi ha un error en el que escriu la camarada Roland-Holst al pròleg a l'edició russa del seu llibre sobre la vaga de masses: "El proletariat [en Rússia] estava familiaritzat amb la vaga de masses quasi des dels començaments de la gran indústria per simple fat que les vagues parcials eren impossibles sota l'opressió política de l'absolutisme" (Vuerer *Neue Zeit*, nº 33, 1906). La veritat es més bé la contrària. Així, l'informant de la Unió de Sindicats de Petersburg va poder dir al començament del seu informe davant la segona conferència dels sindicats russos celebrada al febrer de 1906: "Donada la composició de la conferència que veig davant mi no crec que siga necessari destacar per a començar que el nostre moviment sindical no procedeix del període "liberal" del príncep Sviatopolk-Mirski (en l'any 1904, R. L.) o del 22 de gener, como alguns tracten d'afirmar. El moviment sindical té arrels molt profundes, està indissolublement relacionat amb tot el passat del nostre moviment obrer. Els nostres sindicats no són sinó noves formes d'organització per a la direcció de la lluita econòmica que el proletariat rus portant endavant des de fa ja decennis. Sense endinsar-nos molt en la història pot molt bé dir hom que la lluita econòmica dels treballadors de Petersburg ha vingut adoptant formes si fa o no fa organitzades de les memorables vagues dels anys 1896 i 1897. La direcció d'aquesta lluita, feliçment combinada amb la direcció de la lluita política, ha sigut cosa d'aquella organització socialdemòcrata que es va anomenar "Lliga de Lluita per l'Alliberament de la Classe Obrera de Petersburg" que es va convertir, després de la conferència de 1898 en el "Comitè de Petersburg del Partit Obrer Socialdemòcrata Rus". Es va crear un complex sistema d'organitzacions de fàbrica, zona i barri que unia, a través d'infinat de fils, la central amb les masses obrers i li permetia així reaccionar davant totes les necessitats dels treballadors per mitjà de pamflets. Es va fer possible recolzar i dirigir les vagues."

política de masses de la classe obrera, davant cada convulsió violenta que trastorna l'equilibri momentani de la vida social quotidiana. Vegem, a més a més, la *pobresa dels obrers tèxtils*. Ací també, els tremends esclats de la lluita salarial, majoritàriament infructuosos, que devasten el país cada tants anys, no donen sinó una vaga idea de la violència amb què la gran massa concentrada dels esclaus del capital dels trusts tèxtils esclata necessàriament durant una convulsió política, durant una poderosa i audaç mobilització massiva dels obrers alemanys. Vegem, a més, la *pobresa dels treballadors a domicili, dels obrers del vestit, dels treballadors de l'electricitat*, vertaders centres de tempestat en què és més probable que esclaten lluites violentes davant cada trastorn de l'atmosfera política alemanya com menor siga la freqüència amb què el proletariat alemany marxe a la lluita en èpoques tranquil·les. I com menys efectiva siga la seua lluita en qualsevol moment, més brutal serà la repressió amb què el capital els obligarà a tornar, cruixint les dents, al jou de l'esclavitud de què havien intentat sortir.

Ara, no obstant això, cal tenir en compte enormes sectors del proletariat alemany que en l'esdevenir "normal" dels esdeveniments no tenen possibilitat de participar en una lluita econòmica pacífica per a millorar la seua situació, ni gaudeixen del dret de coalició. Comencem amb l'exemple de la terrible pobresa dels *empleats ferroviaris i de correu*. Per a aquests treballadors estatals imperen condicions semblants a les russes al si de l'Estat constitucional parlamentari alemany. Parlem de condicions russes prèvies a la revolució, durant l'esplendor immutable de l'absolutisme. Ja en la gran vaga d'octubre de 1905, els obrers ferroviaris de la Rússia formalment absolutista es trobaven, en allò que concerneix la llibertat econòmica i política del seu moviment, a un cap de distància dels alemanys. Els empleats ferroviaris i de correu russos es van guanyar enmig de la tempestat el dret *de facto* a organitzar-se i si, de moment, els judicis i represàlies van ser cosa de tots els dies, no van poder afectar la unitat interna dels treballadors. No obstant això, seria un càlcul psicològic totalment fals suposar, com ho fa la reacció alemanya, que l'obsequència servil dels empleats ferroviaris i de correu alemanys serà eterna, que és una roca que res pot erosionar. Quan fins i tot els dirigents sindicals alemanys s'han acostumat a les condicions imperants fins al punt d'asseure's, amb una indiferència que quasi no té igual en tot Europa, a contemplar amb sencera satisfacció els resultats de la lluita sindical alemanya, el ressentiment arrelat i reprimat dels esclaus uniformats de l'Estat trobarà inevitablement la via de fuga en l'aixecament general dels obrers industrials. I quan l'avantguarda industrial del proletariat, mitjançant la vaga de masses, s'apropie de nous drets polítics o tracte de defensar els que ja posseeix, el gran exèrcit dels empleats ferroviaris i de correus pensarà necessàriament en la seua pròpia desgràcia particular i s'aixecarà per a alliberar-se de la part extra d'absolutisme rus que els va tocar en sort en Alemanya. La concepció pedant, que pretén que les grans mobilitzacions populars es desenvolupen segons plans i receptes, considera que és indispensable, abans d'"atrevir-se a pensar" en una vaga de masses en Alemanya, que els obrers ferroviaris aconseguisquen el dret de coalició. Però el vertader curs natural dels esdeveniments és exactament el contrari a aqueixa concepció: el dret de coalició, tant per als treballadors postals com per als ferroviaris, només pot atorgar-los-el una poderosa mobilització vaguística de masses. I els problemes que en la realitat actual d'Alemanya resulten insolubles trobaran ràpida solució sota la influència i pressió d'una mobilització política general del proletariat.

Finalment, vegem la pobresa major i més important: *la pobresa dels obrers agrícoles*. És lògic que els sindicats britànics agrupen exclusivament els obrers industrials, en vista del caràcter peculiar de l'economia britànica i la poca importància de l'agricultura en la vida econòmica d'aqueix país. En Alemanya, una central sindical, per ben organitzada que estiga, si només agrupa els obrers industrials i no és accessible al gran exèrcit dels treballadors de la terra només reflectirà un quadro feble i parcial de la situació del proletariat. Però novament seria una il·lusió fatal pensar que la situació del país és inalterable i immutable, que la infatigable obra educativa de la socialdemocràcia i, més fins i tot, tota la política de classe alemanya, no soscaven contínuament la passivitat exterior dels obrers agrícoles, que la primera gran mobilització general classista del proletariat alemany, qualsevol que siga el seu objectiu, pot no arrossegar el proletariat rural a la lluita.

De la mateixa manera, el panorama de la pretesa superioritat econòmica del proletariat alemany sobre el rus s'altera considerablement quan ens allunyem de les estadístiques de les indústries i sectors sindicalitzats i fem una ullada sobre els grans sectors del proletariat que estan fora de la lluita sindical o la situació econòmica especial de la qual no els permet incorporar-se a la guerra de guerrilles quotidiana dels sindicats. Veiem, l'un rere l'altre, sectors importants en què l'agudització dels antagonismes ha arribat al punt culminant, en què hi ha abundància de material explosiu

acumulat, que pateixen molt d'“absolutisme rus” en la seua forma més crua, que han de fer les primeres rendicions de comptes econòmics amb el capital.

Una vaga general política massiva del proletariat, llavors, li presentarà tots aquests comptes pendants al sistema imperant. Una mobilització del proletariat urbà artificialment preparada, que es produïska d'una sola vegada, una mera vaga de masses feta per disciplina i dirigida per la batuta d'un dirigent del comitè executiu del partit, deixarà les àmplies masses populars fredes i indiferents. Però una mobilització combativa, poderosa i audaç del proletariat industrial, sorgida d'una situació revolucionària, segurament actuarà sobre els sectors més submergits i en definitiva atraurà a la lluita econòmica general els qui en èpoques normals s'abstenen de participar en la lluita sindical.

Però, d'altra banda, quan ens tornem cap a l'avantguarda organitzada del proletariat industrial alemany tenint en vista els objectius de la lluita econòmica pels que va combatre la classe obrera russa, de cap manera ens trobem amb una tendència a menysprear les mobilitzacions de la joventut, com ho fan, i amb raó, els sindicats alemanys més antics. Així, la consigna més important de les vagues russes des del 22 de gener (la jornada de vuit hores) no és, per cert, un objectiu inabastable per al proletariat alemany. Abans bé, en la majoria dels casos, és un ideal bell i remot. Açò és vàlid també per a la lluita contra el “principi d'autoritat”, per la creació de comitès obrers en totes les fàbriques, per l'abolició del treball a destall i del treball a domicili a les branques artesanals, pel compliment ple del descans dominical i pel reconeixement del dret de coalició. Sí; vist més de prop, tots els objectius econòmics de la lluita del proletariat rus són molt reals per als obrers alemanys, i posen el dit en una nafra molt sensible per a ells.

La conseqüència que inevitablement s'hi dedueix és que la utilització preferent de la vaga de masses purament política constitueix un pla teòric sense vida. Si les vagues de masses provoquen, de manera natural i basant-se en un ferment revolucionari, la lluita política dels obrers urbans, es transformaran, amb la mateixa naturalitat amb què va ocórrer a Rússia, en tot un període de tempestuosos conflictes econòmics elementals. Per tant, els temors dels dirigents sindicals de què la lluita pels interessos econòmics en un període de grans conflictes polítics, en un període de vagues de masses, puguen fer-se a una banda, es basen en una concepció del curs dels esdeveniments totalment insensata i escolàstica. Un període revolucionari en Alemanya alteraria tant el caràcter de la lluita sindical i desenrotllaria el seu potencial fins a tal punt que, en comparació amb ella, l'actual guerra de guerrilles que fan els sindicats seria cosa de xiquets. I d'altra banda aquesta tempestat econòmica elemental de vagues de masses donaria nous ímpetus i força a la lluita política. L'acció recíproca de la lluita econòmica i la política, principal motor de les vagues contemporànies a Rússia i, alhora, mecanisme regulador, per així dir-ho, de la mobilització revolucionària del proletariat, també sorgiria en Alemanya, amb tota naturalitat, de la pròpia situació.

VI

Lligat a açò, el problema de l'organització en relació amb el de la vaga de masses en Alemanya presenta un aspecte essencialment distint.

L'actitud de molts dirigents sindicals respecte d'això es resumeix en l'afirmació següent: “Encara no comptem amb forces suficients com per a arriscar-nos a una prova tan dura com la vaga de masses”. Aquesta posició és insostenible, en la mesura que hom no pot determinar de manera pacífica, “quantitativa”, quan el proletariat té “força suficients” com per a lluitar. Fa trenta anys els sindicats alemanys tenien cinquanta mil afiliats. No podia ni pensar-se, òbviament, en una vaga de masses a gran escala. Quinze anys més tard, els sindicats havien quadruplicat les seues forces i comptaven amb dos-cents trenta-set mil afiliats. Si en aqueix moment hom els hagués preguntat als dirigents sindicals d'avui en dia si l'organització proletària ja estava prou madura com per a una vaga de masses, segurament haurien respost que faltava molt, que abans seria necessari que els afiliats als sindicats es comptaren per milions. Avui el nombre de sindicalistes supera els dos milions, però la posició dels dirigents continua sent la mateixa, i bé pot seguir sent-ho fins al final. La seua posició implícita és que tota la classe obrera d'Alemanya, fins a l'últim home i l'última dona, ha d'afiliar-se al sindicat abans que aquest compte amb “forces suficients” com per a arriscar-se en una mobilització de masses, que en aquest cas, sempre d'acord amb la vella fórmula, seria qualificada de “supèrflua”. Aquesta teoria és, de totes les maneres, totalment utòpica, per la simple raó que pateix d'una contradicció interna que la fa girar en un cercle viciós. Abans de marxar a la lluita els obrers han d'organitzar-se. Les circumstàncies i condicions del desenvolupament capitalista i l'Estat burgès

impossibiliten l'organització de certs sectors (els més nombrosos, importants, baixos i oprimits pel capital i l'Estat) si no medien grans lluites de classes. Fins i tot en Anglaterra, que ha passat per tot un segle d'activitat sindical infatigable sense "rebomboris" (excepte al començament en el període del moviment cartista) sense errors ni temptacions "romàntiques revolucionàries", ha sigut impossible anar més enllà de l'organització d'una *minoria* ben remunerada del proletariat.

D'altra banda, els sindicats, com qualsevol altra organització de lluita del proletariat, no poden subsistir en forma permanent si no és a través de la lluita. I no parlem de lluites com les que es donen entre les granotes i els ratolins a la tolla del període parlamentari burgès, sinó de la lluita en els períodes revolucionaris de la vaga de masses. La concepció rígida, mecanicoburocràtica, només pot concebre la lluita com a producte d'una organització que compta amb un cert nivell de força. Al contrari, per a l'explicació viva, dialèctica, l'organització sorgeix com a resultat de la lluita. Ja hem vist un grandios exemple d'aqueix fenomen a Rússia, on un proletariat quasi totalment desorganitzat va crear una xarxa global d'apèndixs organitzatius en un any i mig de lluita revolucionària tempestuosa. Tenim un altre exemple en la història dels sindicats alemanys. En 1878 els sindicats comptaven amb cinquanta mil afiliats. Segons la teoria dels actuals dirigents sindicals, tal com l'hem exposada més amunt, aquesta organització no comptava amb "forces suficients" com per a embarcar-se en una lluita política violenta. No obstant això, els sindicats alemanys, per febles que fossen en aqueix moment, van *marxar* a la lluita contra la llei antisocialista i van demostrar que sí que posseïen "força suficient", no sols per a triomfar sinó per a quintuplicar el seu pes: en 1891, derogada la llei antisocialista, el nombre d'afiliats ascendia a 277.659. És cert que els mètodes que van emprar els sindicats per a sortir triomfants de la lluita contra la llei antisocialista no corresponen a l'ideal d'un procés pacífic, minuciós i ininterromput; en el curs de la lluita quedaren completament destruïts i tan sols s'aixecaren renascuts amb la nova onada combativa. Però aquest és precisament el mètode específic que correspon al desenvolupament de les organitzacions de classe del proletariat: provar-se en la lluita i emergir-hi amb forces redoblades.

Si examinem més de prop la situació d'Alemanya i dels distints sectors de la classe obrera, resultarà clar que el pròxim període de grans lluites polítiques de masses no provocarà la tan temuda destrucció dels sindicats alemanys sinó que, al contrari, se'ls obriran perspectives insospitades per a estendre la seua esfera de poder; i aquesta extensió avançarà a passos engegants. Però la qüestió presenta també un altre aspecte. El pla de realitzar vagues de masses com a seriosa mobilització política de la classe comptant únicament amb els obrers organitzats no té esperances de triomfar. Per a triomfar, la vaga i la lluita de masses primer han de convertir-se en un vertader moviment popular, és a dir, cal portar a la lluita grans sectors del proletariat. En la seua forma parlamentària, el poder de la lluita proletària de classes no resideix en el petit grup organitzat sinó en el proletariat amb mentalitat revolucionària que el rodeja. Si els socialdemòcrates entren en el combat electoral comptant únicament amb els seus pocs centenars de milers d'afiliats es condemnarien al fracàs. I encara que la socialdemocràcia tendeix en totes parts a fer ingressar al partit el gran exèrcit dels seus votants, la massa de votants, després de trenta anys d'experiència amb la socialdemocràcia, no augmenta perquè l'organització partidària cresca. Al contrari, els nous sectors proletaris, guanyats momentàniament en la lluita electoral, constitueixen terreny fèrtil per a la llavor de l'organització. Ací l'organització no proveeix tropes per a la lluita sinó que la lluita li proveeix efectius a l'organització. Açò s'aplica en un grau molt major, òbviament, a la mobilització política directa de masses que a la lluita parlamentària. Si els socialdemòcrates, en tant que nucli organitzat de la classe obrera, són l'avantguarda més important del conjunt dels obrers, i si la claredat política, la força i la unitat del moviment obrer sorgeixen d'aqueixa organització, no es pot concebre la mobilització de classe del proletariat com a mobilització de la minoria organitzada. Tota lluita de classes vertaderament gran ha de basar-se en el suport i la col·laboració de les més àmplies masses. Una estratègia per a la lluita de classes que no compte amb aqueix suport, que es base en una marxa posada en escena pel petit sector ben entrenat del proletariat, està destinada a acabar en un miserable fracàs.

Per tant, les vagues i lluites polítiques de masses no poden ser realitzades en Alemanya només pels obrers organitzats, ni tampoc les pot dirigir hom mitjançant "directives" emanades del Comitè Central d'un partit. En aquest cas, novament (tal com va ocórrer a Rússia) no depenen tant de la "disciplina" i el "entrenament" ni de l'avaluació exacta de suport i cost calculats *a priori*, sinó d'una vertadera mobilització de classe revolucionària i audaç, capaç de guanyar per a la lluita els més amplis sectors dels obrers desorganitzats, d'acord amb el seu estat d'ànim i la seua situació.

La sobreestimació i la falsa estimació del paper de les organitzacions en la lluita de classes del proletariat generalment es veu reforçada per la subestimació de la massa proletària desorganitzada i el seu grau de maduresa política. En un període revolucionari, enmig de la tempestat de les lluites de classes, tot l'efecte educatiu del veloç desenvolupament del capitalisme i de la influència de la socialdemocràcia es revela abans que res en els amplis sectors populars que, en moments de pau, quasi ni figuren en les estadístiques d'organitzacions i eleccions.

Rússia ens va demostrar que en dos anys pot esclatar una gran mobilització general del proletariat a partir del menor conflicte parcial dels obrers contra els patrons, del més insignificant acte de brutalitat dels organismes governamentals. Per descomptat, tots ho veuen i ho creuen perquè a Rússia està "la revolució". Però, què significa això? Significa que el sentiment de classe, l'instint de classe del proletariat rus és actiu i vital, de manera que veu en cada problema parcial d'un grup petit d'obers un problema general, un assumpte que concerneix la classe, i reacciona amb la rapidesa del llamp en forma unificada. Quan en Alemanya, França, Itàlia i Holanda els conflictes sindicals més violents a penes si provoquen una mobilització generalitzada de la classe (i en aqueixos casos només es mobilitza el sector organitzat) en Rússia el conflicte més petit desencadena una tempestat. Això només significa que, per paradoxal que sembla, l'instint de classe del proletariat més jove, menys entrenat, menys educat i encara menys organitzat de Rússia és moltíssim més fort que el de la classe obrera organitzada, entrenada i esclarida d'Alemanya o de qualsevol altre país d'Europa Occidental. I no cal considerar açò una virtut específica de l'"Orient jove i enèrgic" en contraposició a l'"Occident maldestre", sinó simplement el resultat de la mobilització massiva revolucionària directa. En el cas de l'obrer alemany esclarit la consciència de classe creada per la socialdemocràcia és *teòrica i latent*: en l'etapa dominada pel parlamentarisme burgès no pot, en general, participar activament en una mobilització de masses; és la suma ideal de les quatre-centes accions paral·leles de les circumscripcions durant la lluita electoral, de moltes vagues econòmiques parcials, etcètera. En la revolució, quan les masses irrompen al camp de batalla polític, aquesta consciència de classe esdevé *pràctica i activa*. Per això, un any de revolució li ha donat al proletariat rus l'"entrenament" que trenta anys de lluita parlamentària i sindical no li van poder donar al proletariat alemany. Per descomptat que aquest sentiment de classe viu, actiu, del proletariat, disminuirà considerablement en la seua intensitat o, més aïna, passarà a una situació oculta i latent, quan culmine el període revolucionari i s'erigisca l'Estat constitucional burgès parlamentari. I, així mateix, en una etapa de grans lluites polítiques, el sentiment revolucionari de classe afectarà les capes més àmplies i profundes del proletariat alemany. I aquest procés serà tant més ràpid i profund com més enèrgic siga el treball educatiu que realitze la socialdemocràcia. Aquest treball d'educació i l'efecte provocatiu i agitador de tota la política alemanya actual es revelarà quan tots aquells grups que en l'actualitat fan gala d'una aparent estupidesa política i romanen insensibles als intents organitzatius de la socialdemocràcia i els sindicats es col·loquen sobtadament sota la bandera socialdemòcrata, en un període vertaderament revolucionari. Sis mesos d'etapa revolucionària completaran l'educació d'aqueixes masses desorganitzades, que no es va poder dur a terme en deu anys de manifestacions públiques i distribució de pamflets. I quan la situació alemanya haja assolit aqueix moment crític, els sectors que avui estan desorganitzats i endarrerits resultaran els més radicals i impetuosos en la lluita, i no hi haurà necessitat d'arrossegar-los. Si esclaten les vagues de masses en Alemanya, amb tota seguretat que no seran els treballadors millor organitzats (no seran els tipògrafs, per cert) els qui demostraran la major capacitat per a l'acció, sinó els pitjor organitzats o els totalment desorganitzats: els miners, els tèxtils, potser els treballadors rurals.

D'aquesta manera, arribem per a Alemanya a les mateixes conclusions que en la nostra anàlisi dels esdeveniments de Rússia, en el que concerneix les tasques de *direcció*, el paper de la socialdemocràcia en les vagues de masses. Abandonem l'esquema pedant de les vagues de protesta provocades artificialment per ordre de partits i sindicats i girem-nos cap al quadro viu de les mobilitzacions populars, que esclaten amb gran energia en exacerbar-se els antagonismes de classe i la situació política, mobilitzacions que es converteixen políticament i econòmicament en lluites i vagues de masses. Resultarà obvi llavors que la tasca de la socialdemocràcia no consisteix en preparar i dirigir tècnicament les vagues de masses sinó, primer i principal, en *dirigir políticament* la mobilització en el seu conjunt.

Els socialdemòcrates constitueixen l'avantguarda més esclarida i conscient del proletariat. No poden ni atrevir-se a esperar de manera fatalista, amb els braços creuats, l'adveniment de la "situació revolucionària", allò que, en tota mobilització popular espontània, cau dels núvols. Al contrari; ara, igual que sempre, han d'accelerar el desenvolupament dels esdeveniments. Açò no pot fer-se, però,

alçant sobtadament la “consigna” de vaga de masses a l’atzar i en qualsevol moment sinó, abans que res, fent propaganda davant les capes més àmplies del proletariat de l’*adveniment inevitable* del període revolucionari, dels *factors socials* interns que el provoquen i de les *conseqüències polítiques* del mateix. Si la socialdemocràcia ha de guanyar els sectors més extensos del proletariat per a una mobilització política massiva i si els socialdemòcrates assumeixen i conserven la vertadera direcció de la mobilització de masses; si es converteixen, en un *sentit polític*, en dirigents de tot el moviment, han d’informar, amb tota claredat, conseqüència i fermesa, el proletariat alemany de les seues tàctiques i objectius per a la pròxima etapa de lluita.

VII

Hem vist que la vaga de masses russa no és el producte artificial d’alguna tàctica premeditada dels socialdemòcrates. És un fenomen històric natural que es recolza en l’actual revolució. Ara bé, ¿quines són les causes que han fet sorgir en Rússia aquesta nova forma fenomènica de la revolució?

La pròxima tasca de la Revolució Russa serà l’abolició de l’absolutisme i la creació d’un Estat modern, parlamentari burgès, constitucional. Formalment, és la mateixa tasca que van plantejar la Revolució de març en Alemanya i la Gran Revolució Francesa a les acaballes del segle XVIII. Però les condicions i el mitjà històric en què es van produir aqueixes revolucions formalment anàlogues a la russa són fonamentalment diferents de les que imperen actualment en Rússia. La diferència fonamental deriva que en el lapse que hi ha entre aquelles revolucions burgeses d’Occident i l’actual revolució burgesa d’Orient es va complir el cicle del desenvolupament capitalista. I aquest procés no va afectar només els països d’Europa Occidental sinó també la Rússia absolutista. La gran indústria, amb totes les seues conseqüències: les modernes divisions de classe, els aguts contrastos socials, la vida actual en les grans ciutats i el proletariat contemporani, s’ha tornat en Rússia la forma predominant, és a dir decisiva, en el procés social de la producció. Aquesta situació històrica tan notable i contradictòria és fruit que la revolució burgesa, d’acord amb les seues tasques formals, serà realitzada en primer terme per un proletariat amb consciència de classe en un context internacional caracteritzat per la decadència de la democràcia burgesa. A diferència del que va succeir en les primeres revolucions occidentals, la burgesia no és ara el principal element revolucionari mentre que el proletariat, desorganitzat i dissolt en la petita burgesia, subministra el material humà per a l’exèrcit burgès. Al contrari, el proletariat conscient és l’element dirigent i motor, mentre que la burgesia està dividida en grans sectors, alguns francament contrarevolucionaris, d’altres feblement liberals; només la petita burgesia rural i la *intel·liguèntsia* petit burgesa urbana estan clarament a l’oposició, alguns amb mentalitat revolucionària. El proletariat rus, destinat a exercir el rol dirigent en la revolució burgesa, entra a la lluita lliure de tota il·lusió respecte de la democràcia burgesa, amb una gran consciència dels seus interessos específics de classe i en un moment en què ha assolit el seu apogeu l’antagonisme entre el capital i el treball. Aquesta situació contradictòria es reflecteix en el fet que en aquesta revolució, formalment burgesa, l’antagonisme entre la societat burgesa i l’absolutisme es regeix per l’antagonisme entre el proletariat i la societat burgesa; la lluita del proletariat va dirigida simultàniament i amb la mateixa energia contra l’absolutisme i contra l’explotació capitalista; i que el programa de la lluita revolucionària posa igual èmfasi en la llibertat política que en la conquesta de la jornada laboral de vuit hores i un nivell de vida material acceptable per al proletariat. Aquest caràcter dual de la Revolució Russa s’expressa en l’estreta unió entre la lluita econòmica i la política i en la seua mútua interacció, fenomen que caracteritza els esdeveniments russos i que troba la seua expressió adequada en la vaga de masses.

En les primeres revolucions burgeses, d’una banda, l’educació i direcció política de les masses revolucionàries estava a mans de partits burgesos i, d’altra banda, es tractava simplement de derrocar el govern. Per això, la lluita revolucionària trobava la seua forma apropiada en el breu combat de les barricades. Avui, quan les classes treballadores s’eduquen en la lluita revolucionària, quan han de reunir les seues forces i dirigir-se a si mateixes, quan la revolució apunta tant contra el vell poder estatal com contra l’explotació capitalista, la vaga de masses apareix com el medi natural de guanyar per a la lluita les més àmplies capes del proletariat i, al mateix temps, de derrocar el vell poder estatal i acabar amb l’explotació capitalista. El proletariat industrial urbà és ara l’ànima de la Revolució Russa. Però per a entaular una lluita política directa massiva, primer s’ha de reunir el proletariat en massa; sortir de la fàbrica i el taller, la mina i la foneria i superar l’atomització i la decadència a què es veu condemnat pel jou quotidià de l’explotació del sistema. La vaga de masses és la primera forma natural i impulsiva de tota gran lluita revolucionària de la classe obrera, i com més desenrotllat es troba l’antagonisme entre el capital i el treball més efectiva i decisiva ha de ser la

vaga de masses. La forma principal de lluita de les revolucions burgeses anteriors, les barricades, el conflicte franc amb el poder estatal armat és, en la revolució actual, ni més menys que el punt culminant, un moment en el procés de la lluita de masses proletària.

I amb això, en aquesta nova forma de la revolució s'assoleix la lluita de classes civilitzada i mitigada que van profetitzar els oportunistes de la socialdemocràcia alemanya: els Bernstein, David i d'altres. És cert que aquests homes veien la seua anhelada lluita de classes civilitzada i mitigada a la llum de les seues il·lusions petit burgeses democràtiques: van creure que la lluita de classes es reduiria a un conflicte purament parlamentari, i la lluita de carrer simplement desapareixeria. La història va trobar una solució més profunda i elegant: el sorgiment de la vaga revolucionària de masses. Per descomptat, aquesta de cap manera reemplaça ni fa innecessària la brutal lluita de carrer, però la redueix a un instant en el prolongat període de lluites polítiques. Al mateix temps, compleix en el període revolucionari una enorme obra cultural, en el sentit més precís del terme: eleva materialment i espiritualment la classe obrera de conjunt, "civilitzant" la barbàrie de l'explotació capitalista.

Veiem, doncs, que la vaga de masses no és un producte específicament rus, conseqüència de l'absolutisme, sinó una forma universal de la lluita de classes que sorgeix de l'etapa actual del desenvolupament capitalista i les seues relacions socials. Des d'aquest punt de vista, les tres revolucions burgeses (la Gran Revolució Francesa, la Revolució Alemanya de març i l'actual Revolució Russa) formen una cadena contínua en què s'adverteix la sort i la fi de l'era capitalista. En la Gran Revolució Francesa les contradiccions internes de la societat burgesa, a penes desenvolupades, van donar lloc a un llarg període de lluites violentes en què els antagonismes que van germinar i van madurar a l'abric de la revolució es van desencadenar, sense traves ni restriccions, amb un radicalisme desaforat. Un segle després, la revolució de la burgesia alemanya, que va esclatar quan el desenvolupament del capitalisme havia arribat a meitat de camí, ja es trobava travada d'ambdós costats per l'antagonisme d'interessos i l'equilibri de forces entre el capital i el treball. S'ofegava en una espècie de compromís burgès-feudal que la va reduir a un breu i miserable episodi que va quedar en paraules. Va passar un altre mig segle. La Revolució Russa actual es troba en un punt del camí històric que ja està de l'altre costat del punt culminant de la societat capitalista, en què la revolució burgesa ja no pot ser ofegada per l'antagonisme entre burgesia i proletariat sinó que, al contrari, obrirà un nou període prolongat de lluites socials violentes, en què la rendició de comptes de l'absolutisme semblarà insignificant al costat dels nombrosos comptes oberts per la mateixa revolució. La revolució actual concreta en el marc de la Rússia absolutista les conseqüències generals del desenvolupament capitalista internacional. Apareix, no tant com successor de les velles revolucions burgeses, sinó com a precursora d'una nova sèrie de revolucions proletàries a Occident. El país més endarrerit, precisament perquè la seua revolució burgesa va arribar en moment tan tardà, li mostra al proletariat d'Alemanya i dels països capitalistes més avançats els nous mètodes de la lluita de classes.

Des d'aquest punt de vista, resulta totalment erroni considerar la Revolució Russa un bon espectacle, quelcom específicament "rus", per a admirar, en el millor dels casos, l'heroisme dels combatents, o siga, allò d'accessori que hi ha en la lluita. És molt més important que els obrers alemanys aprenguen a veure la Revolució Russa com a *assumpte propi*, no sols en el sentit de la solidaritat internacional amb el proletariat rus sinó abans que res com un *capítol de la seua pròpia història política i social*. Els dirigents sindicals i parlamentaris que consideren el proletariat alemany "massa feble" i la situació alemanya "immadura" per a les lluites revolucionàries de masses, òbviament no tenen la menor idea que el grau de maduresa de les relacions de classe en Alemanya i el poder del proletariat no es reflecteixen en les estadístiques sindicals ni en les xifres electorals sinó... en els esdeveniments de la Revolució Russa. Així com la maduresa dels antagonismes de classe a França durant la monarquia de juliol i la batalla de París de juny es van reflectir en el procés i fracàs de la Revolució de març en Alemanya, la maduresa dels antagonismes de classe alemanys es reflecteix en els esdeveniments i la força de la Revolució Russa. I els buròcrates del moviment obrer alemany, mentre regiren els calaixos dels seus escriptoris per a demanar informes sobre la seua força i maduresa, no veuen que allò que cerquen ho posa davant els seus ulls una gran revolució històrica. Perquè, des del punt de vista històric, la Revolució Russa reflecteix el poder i la maduresa de la Internacional i, per tant, en primer terme del moviment obrer alemany.

Seria un fruit massa miserablement i grotescament insignificant de la Revolució Russa que el proletariat alemany n'extraguera (com ho desitgen els camarades Frohne, Elm i d'altres), com a única lliçó, la manera d'utilitzar la forma extrema de lluita, la vaga de masses, com a mera força de

reserva en cas de la supressió del vot parlamentari, debilitant-la per tant fins al punt de convertir-la en mitjà passiu de defensa parlamentària. Si hom ens furta el sufragi universal al Reichstag, ens defensarem. Això és evident. Però per a això no cal assumir la posa heroica d'un Danton, com ho va fer el camarada Elm a Jena; la defensa del modest dret parlamentari no és una innovació violenta sinó el primer deure de tot partit d'oposició, si bé van ser necessàries per a impulsar-lo les terribles hecatombes de la Revolució Russa. Però el proletariat no pot quedar-se a la defensiva en un període revolucionari. I si bé és difícil predir amb certesa si la liquidació del sufragi universal provocaria en Alemanya una acció vaguística de masses de forma immediata, d'altra banda és absolutament cert que quan Alemanya entre en una etapa d'accions violentes de masses els socialdemòcrates no podran basar la seua tàctica en la mera defensa parlamentària. Fixar per endavant la causa per la qual esclataran les vagues de masses i el moment en què ho faran no està en mans de la socialdemocràcia, ja que aquesta no pot provocar situacions històriques mitjançant resolucions dels congressos del partit. Però allò que sí que pot i ha de fer és tenir claredat sobre les situacions històriques quan apareixen, i formular tàctiques resoltes i conseqüents. L'home no pot detenir els esdeveniments històrics mentre elabora receptes, però pot veure per endavant les seues conseqüències previsibles i ajustar segons aquestes el seu mode d'actuar.

El primer perill polític que aguaita, que ha preocupat durant anys el proletariat alemany, és un colp d'Estat reaccionari que els arranque a les àmplies masses populars el seu dret polític més important: el sufragi universal. Tot i la gran importància d'aquest probable esdeveniment és impossible, com hem dit, dir amb certesa que el colp d'Estat provocarà una mobilització popular immediata, perquè cal tenir en compte un gran quantitat de circumstàncies i factors. Però si considerem l'agudesa de l'actual situació alemanya i, d'altra banda, les múltiples reaccions internacionals que provocarà la Revolució Russa i la futura Rússia rejoyenida, és clar que l'enfonsament de la política alemanya que sobrevindria com a conseqüència de la revocació del sufragi universal no bastaria per a detenir la lluita per aqueix dret. Més aïna, el colp d'Estat provocaria, tard o d'hora i amb gran força, un gran ajustament general de comptes de la massa popular revoltada i insurgent; ajustament de comptes per la usura del pa; per l'augment artificial dels preus de la carn; per les despeses que exigeixen un exèrcit i una marina que no coneixen límits; per la corrupció de la política colonial; per la desgràcia nacional del judici de Königsberg; pel cessament de la reforma agrària; pels acomiadaments massius als obrers ferroviaris, empleats de correu i treballadors rurals; pels enganys i burles perpetrades contra els miners; pel judici de Löbtau i tot el sistema judicial de classe; pel bàrbar sistema del locaut, en fi, per l'opressió de trenta anys s mans dels junkers i el gran capital cartelitzat.

Una vegada que la bola comence a rodar, la socialdemocràcia, ho vullga o no, no podrà detenir-la. Els adversaris de la vaga de masses solen dir que les lliçons i exemples de la Revolució Russa no poden ser un criteri vàlid per a Alemanya, perquè en Rússia primer s'ha de donar el gran pas del despotisme oriental a l'ordre legal burgès modern. Es diu que la distància formal entre el vell ordre polític i el nou és explicació suficient de la violència i vehemència de la revolució a Rússia. En Alemanya fa temps que gaudim de les formes i garanties d'un Estat constitucional, d'on es dedueix que ací és impossible que es desencadene semblant tempestat dels antagonismes socials. Els que així especulen, obliden que en Alemanya, quan esclaten les lluites polítiques obertes, l'objectiu històricament determinat no serà el mateix que en Rússia. Precisament perquè l'ordre legal burgès ha existit durant tant de temps en Alemanya, perquè ha tingut temps d'esgotar-se i arribar a la seua fi, perquè la democràcia i el liberalisme burgès han tingut temps de morir, ací ja ni es pot parlar de revolució *burgesa*. Per això, en el període de lluites polítiques populars a Alemanya, l'objectiu últim històricament necessari no pot ser sinó la *dictadura del proletariat*. No obstant això, la distància que hi ha entre aquesta tasca i la situació que impera actualment en Alemanya és major fins i tot que la distància entre l'ordre legal burgès i el despotisme oriental. Per tant, aqueixa tasca no pot realitzar-se de colp; es consumarà en una etapa de gegantines lluites socials.

Però, no hi ha una gran contradicció al quadro que hem traçat? D'una banda, diem que en un eventual període futur d'acció política de masses els sectors més endarrerits del proletariat alemany (els treballadors rurals, els ferroviaris i els esclaus del correu) guanyaran abans que res el dret de coalició, i que en primer lloc cal liquidar les pitjors excrescències de l'explotació capitalista. D'altra banda, diem que la tasca política del moment és la presa del poder pel proletariat! D'una banda, lluites econòmiques i sindicals pels interessos immediats, per l'elevació material de la classe obrera; per l'altra banda, l'objectiu últim de la socialdemocràcia! És cert que es tracta de contradiccions molt grans, però no es deuen al nostre raonament sinó al desenvolupament del capitalisme. Aquest no avança en una bella línia recta, sinó en un llampegant zig-zag. Així com els distints països

reflecteixen els més variats nivells del desenvolupament, dins de cada país es revelen les distintes capes de la mateixa classe obrera. Però la història no espera a què els països més endarrerits i les capes més avançades es fonguen perquè tota la massa avance simètricament com una sola columna. Fa que els sectors millor preparats esclaten a penes les condicions aconseguen la maduresa necessària, i després, en la tempestat revolucionària, es recupera terreny, s'anivellen les desigualtats i tot el ritme del progrés social canvia sobtadament i avança veloçment.

Així com en la Revolució Russa tots els graus de desenvolupament i tots els interessos de les distintes capes d'obrers s'unifiquen en el programa revolucionari socialdemòcrata, i els innumerables conflictes parcials s'unifiquen en la gran mobilització comuna del proletariat, el mateix ocorrerà en Alemanya quan la situació estiga prou madura. I la tasca de la socialdemocràcia serà, llavors, regular la seua tàctica, segons les necessitats dels sectors més avançats, no dels més endarrerits.

VIII

El més important per al període de grans lluites que s'obrirà tard o d'hora és que la classe obrera alemanya actue amb la major audàcia i coherència tàctica. Per a això necessitarà una gran capacitat per a l'acció, i per tant la major unitat possible del sector socialdemòcrata de les masses proletàries. Els primers intents febles d'organitzar grans mobilitzacions de masses han revelat una gran tara en aqueix sentit: la separació i independència totals de les dues organitzacions del moviment obrer, la socialdemocràcia i els sindicats.

Si hom observa més de prop tant les vagues de masses russes com la situació imperant en Alemanya, resulta clar que una gran mobilització de masses, si no és la mera manifestació d'un dia de lluita sinó una vertadera mobilització combativa, no pot concebre's com una vaga política de masses. En una mobilització d'aquesta classe en Alemanya, els sindicats es veurien tan compromesos com la socialdemocràcia. Això no es deu al fet que els dirigents sindicals pensen que els socialdemòcrates, a causa de com de reduïda és la seua organització, no tinguen més remei que cooperar amb el milió i quart de sindicalistes, sinó a un motiu molt més profund: tota mobilització de masses en el període de lluita de classes oberta tindria un caràcter al mateix temps polític i econòmic. Si per determinada causa i en qualsevol moment arribés a obrir-se en Alemanya un període de grans lluites polítiques, de vagues de masses, s'obriria al mateix temps una era de violentes lluites sindicals, i els fets no es detindrien per a sol·licitar el vistiplau dels dirigents sindicals. Si es marginen o tracten de detenir els esdeveniments, siguen dirigents sindicals o partidaris, la marea dels esdeveniments els agranarà de l'escena, les masses entaularan les seues lluites econòmiques i polítiques sense ells.

En realitat, la separació i independència de la lluita política i l'econòmica no és sinó un producte artificial, si bé determinat per la història, del període parlamentari. D'una banda, en el curs pacífic, "normal", de la societat burgesa la lluita econòmica es veu dividida en una sèrie de lluites individuals en cada branca de la producció i en cada empresa. D'altra banda, no són les mateixes masses que dirigeixen la seua lluita política en l'acció directa sinó, en concomitància amb la forma de l'Estat burgès, a través dels seus representants parlamentaris. A penes comença el període de lluites revolucionàries, és a dir, a penes les masses irrompen en escena, queda liquidada la separació entre les lluites econòmica i política i també la forma indirecta de lluita política a través del parlament. En la mobilització revolucionària de masses, la lluita política i l'econòmica es fonen en una, i la frontera artificial entre sindicalisme i socialdemocràcia com dues formes d'organització del moviment obrer totalment independents entre si és agranada per la marea. Però allò que troba la seua expressió concreta en l'època de les mobilitzacions revolucionàries de masses és també una realitat en l'etapa parlamentaria. No hi ha dues lluites diferents de la classe obrera, econòmica una i política l'altra, sinó una única lluita de classes, que apunta al mateix temps a la disminució de l'explotació capitalista dins de la societat burgesa i a l'abolició de l'explotació junt amb la societat burgesa.

Quan aquests dos aspectes de la lluita de classes se separen per raons tècniques en l'etapa parlamentaria, no formen dues accions que transcorren paral·leles, sinó simplement dues fases, dos estadis de la lluita per l'emancipació de la classe obrera. La lluita sindical comprèn els interessos immediats, la lluita socialdemòcrata els interessos futurs del moviment obrer. Els comunistes, diu el *Manifest Comunista*, representen, contra els distints interessos sectorials, nacionals o locals del proletariat, l'interès comú del proletariat en el seu conjunt. En les distintes etapes de la lluita de classes representen els interessos de conjunt del moviment, és a dir, l'objectiu final: l'alliberament del

proletariat. Els sindicats representen únicament els interessos sectorials i una sola etapa del desenvolupament del moviment obrer. La socialdemocràcia representa la classe obrera i la causa del seu alliberament com a totalitat. Per això, els sindicats es relacionen amb la socialdemocràcia com a part d'un tot. El fet que entre els dirigents sindicals estiga tan en voga la teoria de la "la mateixa autoritat" del sindicat i la socialdemocràcia es basa sobre una concepció errònia de l'essència del sindicalisme i del seu rol en la lluita general per l'alliberament de la classe obrera.

Aquesta teoria de l'acció paral·lela de la socialdemocràcia i els sindicats i de la seua "mateixa autoritat" no manca, no obstant això, de fonaments, sinó que posseeix les seues pròpies arrels històriques. Es basa en la il·lusió del període pacífic, "normal", de la societat burgesa, en què la lluita política de la socialdemocràcia sembla consumir-se en la lluita parlamentària. No obstant això, la lluita parlamentària, junt amb la seua contrapartida sindical, s'entaula exclusivament al terreny de l'ordre social burgès. És, per naturalesa pròpia, una obra de reforma política, així com la dels sindicats és una obra de reforma econòmica. Representa un treball polític per al present, així com els sindicats fan un treball econòmic per al present. És, com ells, una mera fase, una etapa en el desenvolupament del procés de la lluita de classes del proletariat l'objectiu final del qual transcendeix tant la lluita parlamentària com la lluita sindical. En relació a la política socialdemòcrata, la lluita parlamentària és, igual que la lluita sindical, part d'una totalitat. La socialdemocràcia comprèn avui la lluita parlamentària i la lluita sindical en una sola lluita de classes que apunta a destruir l'ordre social burgès.

La teoria de la "la mateixa autoritat" de sindicats i partit no és un mer malentès teòric, no es tracta d'una confusió, sinó que reflecteix la ja coneguda tendència oportunista de l'ala socialdemòcrata que redueix la lluita política de la classe obrera a la discussió parlamentària, i cerca transformar la socialdemocràcia de partit revolucionari proletari en partit reformista petit burgès^v. Si la socialdemocràcia acceptés la teoria dels sindicats de "la mateixa autoritat", acceptaria amb això, indirectament i tàcitament, la transformació que cerquen des de fa temps els representants de la tendència oportunista.

En Alemanya existeixen, no obstant això, canvis tals en les relacions en el moviment obrer que serien impossibles en qualsevol altre país. La concepció teòrica en virtut de la qual els sindicats són simplement part de la socialdemocràcia té la seua expressió clàssica en Alemanya, de fet, en tres sentits. Primer, els sindicats alemanys són producte directe de la socialdemocràcia; aquesta els va crear, permetent-los així assolir les seues dimensions actuals, i fins al dia d'avui els proveeix dels seus dirigents i promotors més actius. En segon lloc, els sindicats alemanys són producte de la socialdemocràcia també en el sentit que els ensenyaments socialdemòcrates són l'ànima de la militància sindical; els sindicats socialdemòcrates deuen la seua primacia sobre els sindicats burgesos i grocs a la concepció de la lluita de classes; els seus èxits, el seu poder, són resultat del fet que la seua militància està il·luminada per la teoria del socialisme científic, que els eleva per damunt del socialisme utòpic estret. La força de l'"activitat pràctica" dels sindicats alemanys rau en la seua comprensió de les relacions socials i polítiques més profundes del sistema capitalista; però deuen aquesta comprensió enterament a la teoria del socialisme científic, que conforma el fonament

^v Ja que se sol negar l'existència de semblant tendència en la socialdemocràcia alemanya, no podem menys que agrair al corrent oportunista per la sinceritat amb què ha formulat els seus vertaders desitjos i objectius. En una assemblea del partit en Mainz el 10 de setembre de 1909 es va aprovar la següent resolució, proposada pel doctor David:

"Considerant que el Partit Social Demòcrata interpreta el terme 'revolució', no en el sentit de revolució violenta sinó en el d'un procés pacífic, és a dir, de realització gradual d'un nou principi econòmic, el míting públic del partit en Mainz repudia tot tipus de 'romanticisme revolucionari'.

"Per a aquest míting, la conquesta del poder polític no és sinó guanyar la majoria del poble per a les idees i consignes de la socialdemocràcia, conquesta que no pot realitzar-se per mitjà de la violència sinó revolucionant la ment mitjançant la propaganda intel·lectual i l'obra reformista pràctica en totes les esferes de la vida política, econòmica i social.

"Amb la convicció que la socialdemocràcia floreix millor quan empra mètodes legals que quan confia en mitjans il·legals i revolucionaris, aquest míting, repudia l'"acció directa de les masses" com a principi tàctic i adhereix al principi d'"acció reformista parlamentària", és a dir, que desitja que el partit faça tots els esforços en el futur, com ho va fer en el passat, per aconseguir els seus objectius mitjançant la legislació i l'organització gradual.

"Per a portar endavant aquest mètode de lluita reformista, és indispensable que la *participació de les masses populars desposseïdes en la legislació* de l'imperi i dels distints estats no disminuisca sinó que *s'incrementi al màxim*. Per aquesta raó, aquest míting declara que la classe obrera posseeix el dret inalienable de deixar de treballar durant un període més o menys prolongat per a defensar-se de tot atac contra els seus drets legals i per a obtenir nous drets, quan no queden altres recursos.

"Però ja que la vaga política de masses només pot realitzar-se victoriosament quan se la manté dins dels *cànons estrictament legals* i quan els vaguistes no li donen a les autoritats cap excusa per a recórrer a la força armada, aquest míting veu l'única preparació necessària i vertadera per a l'exercici d'aquest mètode de lluita en la major extensió de les organitzacions polítiques, sindicals i cooperativistes. Perquè només així poden triomfar entre les grans masses populars les condicions que garantiscen la continuació d'una vaga de masses fins a obtenir el triomf: disciplina conscient i suport econòmic adequat."

de la seua militància. Considerat des d'aquest punt de vista, qualsevol intent d'emancipar els sindicats de la teoria socialdemòcrata a favor d'una altra "teoria sindical" oposada és, des de l'angle dels mateixos sindicats i del seu futur, ni més menys que un intent de suïcidi. La separació de la pràctica sindical de la teoria del socialisme científic significaria, per als sindicats alemanys, la pèrdua immediata de la seua superioritat sobre els sindicats burgesos de qualsevol tipus i la seua caiguda des de l'altura que ocupen en l'actualitat al nivell del tempteig inestable i l'empirisme vulgar.

Tercer i últim, malgrat que els dirigents sindicals ho han anat perdent de vista gradualment, la força *numèrica* dels sindicats es deu al moviment socialdemòcrata i a la seua agitació. És cert que en molts districtes l'agitació sindical precedeix l'agitació socialdemòcrata i que per tot arreu el treball sindical li obri el camí al treball partidari. Des del punt de vista de l'efecte, el partit i els sindicats es presten el màxim d'ajuda mútua. Però la proporció s'altera considerablement quan contemplem com una totalitat el quadro de la lluita de classes alemanya i les seues connexions internes. Molts dirigents sindicals tenen el costum de contemplar triomfalment, des de la seua orgullosa alçària d'un milió i quart d'afiliats, la misèria organitzativa de la socialdemocràcia, que encara no arriba al mig milió, i recordar quan fa deu o dotze anys alguns socialdemòcrates eren pessimistes respecte de les perspectives de desenvolupament del moviment sindical. Sí que veuen que entre aquestes dues coses (el gran nombre de sindicalistes organitzats i el petit nombre de socialdemòcrates organitzats) *existeix, en certa manera, una relació causal directa*. Milers i milers d'obriers no entren al partit precisament perquè s'afilien als sindicats. Segons la teoria, tots els obrers han de pertànyer a dues organitzacions, assistir a dues classes de reunions, pagar doble cotització, llegir dues classes de periòdics obrers, etcètera. Però per a això és necessari posseir un nivell d'intel·ligència superior i aqueix idealisme que, per sentit del deure amb el moviment obrer, està disposat a sacrificar diàriament temps i diners; i finalment, un nivell més elevat d'interès apassionat en la vida del partit, cosa que només pot engendrar l'afiliació al partit. Tot açò és vàlid per a la minoria més esclarecida i intel·ligent dels obrers socialdemòcrates de les grans ciutats, on el partit porta una vida plena i atractiva.

Entre els sectors més amplis de la classe obrera de les grans ciutats, igual que en les províncies i als pobles i aldees, on la vida política local no és independent sinó un mer reflex dels esdeveniments de la capital; on, en conseqüència, la vida partidària és avorrida i monòtona; on, finalment, el nivell de vida dels obrers és, en la majoria dels casos, miserable, resulta molt difícil aconseguir la doble afiliació.

Per a l'obrer socialdemòcrata provinent de les masses, la qüestió es resol amb l'afiliació al sindicat. Els interessos immediats de la seua lluita econòmica, condicionats per la naturalesa mateixa de la lluita, no es poden satisfer d'una altra manera que amb l'afiliació a un sindicat. Les quotes que abona, amb considerable sacrifici per al seu nivell de vida, li porten resultats visibles, immediats. Les seues idees socialdemòcrates li permeten, no obstant això, participar en distints tipus de tasques sense afiliar-se al partit: votant en les eleccions parlamentàries, assistint als mítings públics socialdemòcrates, seguint els informes dels discursos socialdemòcrates en els organismes representatius, llegint la premsa partidària. En aquest sentit, comparem hom la quantitat d'electors socialdemòcrates o el nombre de subscriptors del *Vorwärts* amb la quantitat d'obriers afiliats al partit a Berlín! I, el que és més decisiu, l'obrer comú que se sent socialdemòcrata i que, com a home de mitjana educació, no pot comprendre la complicada teoria de les dues ànimes, se sent, dins del sindicat, membre d'una organització *socialdemòcrata*. Encara que els comitès centrals dels sindicats no tenen l'etiqueta partidària, el treballador de base de cada ciutat i aldea veu, al capdavant del seu sindicat, entre els dirigents més actius del mateix, aquells col·legues als qui coneix també com a camarades socialdemòcrates en la vida pública, ja com delegats al Reichstag, al Landtag o representants locals, ja com a homes de confiança de la socialdemocràcia, membres de comitès electorals, periodistes i secretaris del partit, o simples agitadors i oradors. A més, en el treball d'agitació del sindicat escolta les mateixes idees, que ell comprèn i que l'atrauen, com ara explotació capitalista, relacions de classe, etcètera, que provenen de l'agitació socialdemòcrata. Els oradors més volguts i escoltats en els mítings sindicals són els mateixos socialdemòcrates.

Així, tot es combina per a donar-li al típic obrer conscient la sensació que, en qualitat d'afiliat al sindicat, és també membre del seu partit obrer, de l'organització socialdemòcrata. *Allí resideix el gran poder d'atracció dels sindicats alemanys*. No és la seua aparent neutralitat, sinó la realitat socialdemòcrata del seu ser, allò que els ha donat a les federacions sindicals la seua força actual. La necessitat de "neutralitat" política dels sindicats es va implantar artificialment mitjançant la creació

d'altres sindicats (catòlics, Hirsch-Dunker, etc.) dirigits pels partits burgesos. Quan l'obrer alemany, amb plena llibertat d'elecció, opta pel "sindicat lliure" en lloc del cristià, evangelicocatòlic o lliurepensador, o els abandona per a afiliar-se al primer, ho fa únicament perquè considera que els sindicats centrals són les vertaderes organitzacions de la moderna lluita de classes o, el que en Alemanya és el mateix, són sindicats socialdemòcrates. En una paraula, l'aparent "neutralitat" que existeix a la ment de molts dirigents sindicals no existeix per a la massa de sindicalistes organitzats. I aqueixa és la bona sort del moviment sindical. Si aqueixa aparent "neutralitat", aqueixa alienació i separació dels sindicats respecte de la socialdemocràcia, vertaderament es fes realitat als ulls de les masses proletàries, els sindicats perdrien immediatament tots els seus avantatges sobre els seus competidors dels sindicats burgesos, perdent així el seu poder d'atracció, el seu foc vital. Hi ha fets coneguts que ho demostren de forma contundent. L'aparent "neutralitat" sindical respecte als partits polítics prestaria un enorme servei en un país on la socialdemocràcia no gaudís del menor prestigi entre les masses, en els que l'odi que suscita l'organització obrera li resultaria un desavantatge abans que un avantatge, on, en una paraula, els sindicats haurien de començar per captar els seus efectius entre una massa no esclarida, totalment aburgesada.

El millor exemple de semblant país va ser en el segle passat, i fins a un cert punt ho continua sent avui, Gran Bretanya. En canvi, en Alemanya les relacions amb el partit són totalment distintes. En un país en què la socialdemocràcia és el partit més poderós, en què el seu poder de captació es reflecteix en un exèrcit de més de tres milions de proletaris, és ridícul parlar de l'efecte contraproduent de la socialdemocràcia i de la necessitat d'una organització obrera de combat per a garantir la neutralitat política. La mera comparació de les xifres de votants de la socialdemocràcia amb les xifres d'afiliats a les organitzacions sindicals alemanyes basta per a demostrar-li al més neci que els sindicats alemanys, a diferència dels anglesos, no recullen els seus efectius entre una massa no esclarida i aburgesada sinó en la massa proletària esclarida per la socialdemocràcia i guanyada per ella per a la concepció de la lluita de classes. Molts dirigents sindicals repudien indignats aquesta idea (requisit per a la "teoria de la neutralitat") i consideren als sindicats un planter de captació per a la socialdemocràcia. Aquesta idea, aparentment insultant però en realitat summament falaguera, és una mera fantasia, ja que els papers estan invertits; la socialdemocràcia és el planter de captació per als sindicats. A més, si el treball d'organització sindical és difícil i molest, això es deu, a excepció d'uns pocs casos i d'alguns districtes, no sols a què l'aladre socialdemòcrata encara no ha romput el terreny, sinó també que tant la llavor sindical com la sembra han de ser socialdemòcrates, "rojos", perquè la collita pugui ser bona. Però quan comparem d'aquesta manera les xifres de la força sindical, no amb la de les organitzacions socialdemòcrates, sinó (i aquesta és l'única forma correcta de fer-ho) amb les de les masses de votants socialdemòcrates, arribem a una conclusió considerablement diferent de la que està en voga actualment. És un fet que els "sindicats lliures" no representen en l'actualitat sinó una minoria dels obrers conscients d'Alemanya, que fins i tot amb el seu milió i quart d'afiliats encara no han aconseguit integrar a les seues files ni la meitat dels obrers ja desperts per la socialdemocràcia.

La conclusió més important a extraure dels fets abans mencionats és que la *unitat total* dels moviments sindical i socialdemòcrata, que és absolutament indispensable per a les lluites de masses que s'apropen en Alemanya, ja és un fet, incorporat a la gran massa que conforma simultàniament la base dels sindicats i de la socialdemocràcia i en la consciència ambdues de la qual ambdues parts del moviment es fonen en una espècie d'unitat mental. El suposat antagonisme entre la socialdemocràcia i els sindicats es redueix a un antagonisme entre la socialdemocràcia i alguns dirigents sindicals. Que és, al mateix temps, l'antagonisme entre aqueixos dirigents sindicals i la massa proletària organitzada als sindicats.

El ràpid creixement dels sindicats alemanys en els últims quinze anys, sobretot en el període de gran prosperitat econòmica que comprèn els anys 1895 a 1910, ha comportat una gran independència dels sindicats, l'especialització dels seus mètodes de lluita i, finalment, la creació de tota una direcció sindical. Tots aquests fenòmens són productes històrics, prou naturals i comprensibles, del creixement dels sindicats en aqueix període de quinze anys i de la prosperitat econòmica i l'estabilitat política d'Alemanya. Encara que ocasionen alguns desavantatges constitueixen, sens dubte, un mal històricament necessari. Però la dialèctica del seu desenvolupament també comporta el fet que aquests mitjans necessaris per a fomentar el creixement dels sindicats esdevenen, al contrari, en obstacles per al seu major creixement en determinada etapa de la seua organització i en un cert grau de maduresa de les condicions.

L'especialització de la seua activitat professional com a dirigents sindicals, igual que l'horitzó, naturalment estret, que acompanya les lluites aïllades d'una etapa pacífica, facilita moltíssim la tendència dels funcionaris sindicals cap al burocratisme i l'estretor de mires. Ambdós s'expressen en tota una gamma de tendències que poden ser fatals per al futur de l'organització sindical. Existeix, en primer terme, la sobrevaloració de l'organització, que es converteix gradualment de mitjà en fi, en una cosa preciosa a què s'han de subordinar els interessos de lluita. D'ací també sorgeix aqueixa necessitat de pau, reconeguda obertament, que es retrau davant el risc i els suposats perills que amenacen l'estabilitat dels sindicats i, a més, la sobrevaloració del mètode de lluita sindical, les seues perspectives i èxits. Els dirigents sindicals, constantment absorbits per la guerrilla econòmica, la tasca de la qual consisteix a fer que els obrers sobrevaloren en extrem la més mínima gesta econòmica, qualsevol augment de salaris o reducció de la jornada laboral, perden gradualment el poder de visió de les grans connexions i de la situació en el seu conjunt. Aquesta és l'única explicació de per què els dirigents sindicals es refereixen amb la major satisfacció als èxits dels últims quinze anys, en compte de posar l'èmfasi en el revers de la moneda; la tremenda disminució del nivell de vida proletari a causa de la usura de la terra, la política impositiva i duanera, el tremend augment dels lloguers (fruit de la rapacitat dels amos), en fi, totes les tendències objectives de la política burgesa que han neutralitzat, en gran manera, els avantatges obtinguts en quinze anys de lluita sindical. De la veritat socialdemòcrata *total* que, al mateix temps que posa l'èmfasi en la importància del treball actual i la seua absoluta necessitat, atribueix importància primordial a la crítica i limitacions d'aqueix treball, s'extrau la veritat sindical a mitges que només emfatitza l'aspecte positiu de la lluita quotidiana.

I finalment, de l'ocultament dels límits objectius que l'ordre social burgès li imposa a la lluita sindical sorgeix l'hostilitat a tota crítica teòrica que es referisca a aqueixes limitacions en connexió amb els objectius últims del moviment obrer. Es considera l'adulació servil i l'optimisme il·limitat com deure de tot "amic del moviment sindical". Però, ja que el punt de vista socialdemòcrata consisteix precisament en combatre l'optimisme sindical i parlamentari, faltat de sentit crític, es forma un front contra la teoria socialdemòcrata: els homes cerquen a les palpentes una "nova teoria sindical", és a dir, una teoria que li òbriga un horitzó il·limitat d'avanç econòmic per a la lluita sindical en el marc capitalista, en oposició a la doctrina socialdemòcrata. Aqueixa teoria existeix des de fa temps: és la teoria del professor Sombart, promulgada amb l'objectiu pales d'introduir una falca entre els sindicats i la socialdemocràcia alemanya i d'atreure aquells a la posició burgesa.

En lligam estret amb aqueixos corrents teòrics s'ha produït una revolució en les relacions entre els dirigents i les bases. En compte de ser dirigits pels seus col·legues a través dels comitès locals, amb totes les seues faltes ja conegudes, sorgeix la direcció formal dels funcionaris sindicals. D'aqueixa manera, la iniciativa i el poder de decisió queden en mans dels especialistes sindicals, per donar-los un nom, mentre que sobre la base recau la virtut més passiva de la disciplina. Aquest aspecte desfavorable de la direcció comporta grans perills, per cert, per al partit. També comporta perills molt grans la recent innovació de crear secretariats partidaris a escala local, ja que si la base socialdemòcrata no els vigila de prop poden convertir-se en mers òrgans encarregats de complir les resolucions en compte de ser els dipositaris de tota la iniciativa i direcció de la vida partidària local. Però, per la mateixa naturalesa del cas, en virtut del caràcter de la lluita política, el burocratisme es mou dins de marges estrets, tant en la vida partidària com sindical. Però en aquest cas l'especialització tècnica de les lluites salarials, com la signatura de complicats acords tarifaris i altres coses per l'estil, significa ben sovint que la massa obrera organitzada es veu privada de la seua "visió de la vida industrial en el seu conjunt", quedant així incapacitada per a prendre decisions. La conseqüència d'aquesta concepció és que es fa un tabú de la crítica teòrica de les perspectives i possibilitats de l'acció sindical, en virtut que semblant crítica significa un perill per al piadós sentiment sindical de les masses. D'allí s'ha desenrotllat la teoria que a les masses treballadores només se les pot guanyar per a l'organització si hom les inculca una fe cega i infantil en l'eficàcia de la lluita sindical. A diferència de la socialdemocràcia, que basa la seua influència sobre la unitat de les masses enmig de les contradiccions de l'ordre imperant, en el caràcter complex del seu desenvolupament i en l'actitud crítica envers tots els fets i etapes de la seua pròpia lluita de classes, la influència i el poder dels sindicats es basa en la teoria invertida de la incapacitat de les masses per a la crítica i la decisió. "Cal mantenir la fe del poble": tal és el principi fonamental, que porta a molts dirigents sindicals a qualificar d'atemptat contra la vida del moviment tota crítica a la insuficiència objectiva del sindicalisme. Finalment, el resultat d'aquesta especialització i burocratització dels dirigents sindicals és la gran independència i "neutralitat" dels sindicats respecte de la socialdemocràcia. L'extrema independència de l'organització sindical és fruit natural del seu

creixement, com a relació sorgida de la divisió tècnica del treball entre les formes de lluita política i sindical. La "neutralitat" dels sindicats alemanys és, per la seua banda, producte de la legislació sindical reaccionària de l'estat policial prussià-germànic. Amb el temps, han canviat ambdós aspectes de la seua naturalesa. Basant-se en la "neutralitat" política dels sindicats, imposada per la policia, ha sorgit la teoria de la seua neutralitat voluntària com a necessitat basada en la pretesa naturalesa de la lluita sindical mateixa. I de la independència tècnica dels sindicats, que hauria de basar-se en la divisió del treball en la lluita de classe unificada de la socialdemocràcia, ha sorgit la separació dels sindicats de la política i direcció socialdemòcrates, fins a transformar-se en la pretesa "igual" autoritat dels sindicats i la socialdemocràcia.

No obstant això, aquesta aparent separació i igualtat dels sindicats i la socialdemocràcia es corporitza principalment en els dirigents sindicals, i s'enforteix a través de l'aparell d'administració sindical. A causa de l'existència de tot un cos de funcionaris sindicals, d'un comitè central totalment independent, d'una gran premsa professional i, finalment, d'un congrés sindical, es crea la il·lusió d'un paral·lelisme exacte amb l'aparell d'administració, el comitè executiu, la premsa i el congrés partidaris. Aquesta il·lusió d'igualtat dels sindicats amb la socialdemocràcia ha portat, entre altres coses, a la monstruositat que es discuteixen ordres del dia prou semblats en els respectius congressos i que, entorn de les mateixes qüestions, se solguen aprovar resolucions distintes, a vegades diametralment oposades. A partir de la divisió natural del treball entre el congrés partidari, que representa els interessos i tasques generals del moviment obrer, i el congrés sindical, que s'ocupa del camp molt més estret dels problemes i interessos socials, s'ha creat la divisió artificial entre un pretès punt de vista sindical i un altre socialdemòcrata entorn dels *mateixos* problemes i interessos generals del moviment obrer.

Així va sorgir la situació tan peculiar que aquest mateix moviment sindical que, per baix, per a la gran massa proletària, constitueix un tot únic amb la socialdemocràcia, es trenca obertament per dalt, en la superestructura administrativa, i s'estableix com una gran potència independent. Amb això el moviment obrer alemany assumeix la forma peculiar d'una doble piràmide, la base i cos de la qual consisteixen en una sola massa sòlida, però els àpexs de la qual es troben ben separats.

Presentat el cas d'aquesta manera, resulta clar quina és l'única manera natural i solvent d'assolir la unitat compacta del moviment obrer alemany, unitat que, en vista de les lluites polítiques que s'apropen i tenint en compte els interessos dels sindicats i el seu futur creixement, esdevé indispensable. Res hi ha més impotent i pervers que el desig d'aconseguir la unitat entre la direcció socialdemòcrata i els comitès centrals sindicals a través de negociacions esporàdiques periòdiques entorn de problemes aïllats que afecten el moviment obrer. Són precisament els cercles més encimbellats d'ambdues formes d'organització del moviment obrer els qui, com hem vist, en corporitzar la seua separació i autosuficiència, promouen la il·lusió de la "mateixa autoritat" i de l'existència paral·lela de la socialdemocràcia i el sindicalisme. Desitjar la unitat d'aquests mitjançant la unió de l'executiu partidari i la comissió general sindical és voler construir un pont allí on la distància és major i l'encreuament més difícil. La garantia de la vertadera unitat del moviment obrer no es troba a la cima, entre els dirigents de les organitzacions i la seua aliança federativa, sinó en la base, entre les masses proletàries organitzades. Per a la consciència d'un milió de sindicalistes, el partit i els sindicats són una *unitat*, representen de distintes maneres la lluita *socialdemòcrata* per l'emancipació del proletariat. I d'allí sorgeix automàticament la necessitat de llevar del mig totes les causes de la fricció que ha sorgit entre la socialdemocràcia i alguns sindicats, d'adaptar les seues relacions mútues a la consciència de les masses proletàries, és a dir, de *reunificar els sindicats amb la socialdemocràcia*. Així s'expressarà la síntesi del procés real que va portar als sindicats a separar-se de la socialdemocràcia, i s'obrirà el camí per al pròxim període de grans lluites de masses del proletariat. En aqueix període es produirà el vigorós creixement dels sindicats i la socialdemocràcia la unitat de la qual, en bé dels seus interessos mutus, esdevindrà una necessitat.

No es tracta, per descomptat, de fondre l'organització sindical amb la partidària, sinó de restaurar la unitat de la socialdemocràcia amb els sindicats, el que correspon a les vertaderes relacions entre el moviment obrer en el seu conjunt i la seua expressió sindical parcial. Semblant revolució suscitarà indubtablement una poderosa reacció de part d'alguns dirigents sindicals. Però ja és hora que les masses treballadores socialdemòcrates aprenguen a expressar la seua capacitat d'acció i decisió i, amb això, a demostrar la seua maduresa per a aqueixa etapa de grans lluites i tasques en què elles seran el cor, i els organismes dirigents meres "veus cantants", és a dir, simples intèrprets de la voluntat de les masses.

El moviment sindical no és aquell que es reflecteix en la il·lusió, comprensible *però irracional*, d'una minoria de dirigents sindicals, sinó aquell que viu en la consciència de milers de proletaris que han sigut ja guanyats per a la lluita de classes. Per a aquesta consciència el moviment sindical és part de la socialdemocràcia. "I allò que és, ha de tenir la gosadia d'aparençar-ho."

Edita: ***Germinal – nucli en defensa del marxisme***
Per a posar-te en contacte amb nosaltres: germinal_1917@yahoo.es
Visita la nostra pàgina: www.grupgerminal.org